

immun. Eccles. et constat ex decreto Concilii Tridentini in c. 5. sess. 24. de reform. matr. m. ubi statuitur, ut si quis intra gradus prohibitos scilicet contrahere presumpserit, separetur, & spe dispensationis consequenda careat. Idque in eo multo magis locum habeat, qui non tamen matrimonium contrahere, sed de consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eidem subiciatur poenitentia non enim dignus est qui Ecclesie facile benignitatem experiat, cuius salubria precepta temere contempnit. Si vero solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuiuslibet probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius cum eo gratis dispensari poterit. Atque ita hanc conditionem exigunt post Concilium Tridentinum Bartholomaeus a Ledesma de matr. dab. 5. ad fin. & Ludovic. Lopez. 2. par. instrum. cap. ult. ad fin. quicquid contra scripserit Henriquez loco citato, quem merito refellit Sanch. dist. 40. n. 4. Et certe si Summus Pontifex non dispensat cum his, qui mala fide inierunt matrimonium, longè minus dispensabit Episcopus, ut arguit Ant. de Butr. in cap. Post translationem in 5. not. ad n. 1. de renunciat. & Andreas Barbat. in addition ad Abb. in c. Affi Clerici, §. De adulter. in ver. Concedere, de iudic.

41 Declaratur ultimum, ut procedat, dummodo sic dispensati ab Episcopo, cum primum dabitur facultas, recurrant ad Sedem Apostolicam pro nova dispensatione per tex. in c. Eos qui de sentent. excomm. lib. 6. ubi absolutus propter mortis periculum, vel aliud impedimentum, a quo alias absolvi non poterat, cessante impedimento cum commode poterit, teneatur se presentare ei, à quo alias absolvi debebat, alioquin ne sic censuræ illudat Ecclesiastica, in eandem sententiam recidit ipso iure. Quo textu corrigitur sententia Goffredi Bernard, & Holtien. qui contrarium dixerunt in c. De cetero, infra eod. tit. ut notat gloss. in dicto c. hos qui, in ver. Decernimus. Erit in terminis dispensationis per illum tex. tradit Petr. de Anchar. cons. 409. Vtlo & diligenter inspe. do. n. 7.

42 His plane omnibus concurrentibus videtur non esse inconveniens, ut iuxta prædictam decisionem DD. de Rota Episcopus ex magna causa dispenset contra canones etiam Concilii. Finge enim à Principe contractum fuisse matrimonium bona fide in gradu prohibito, & futurum esse, ut nisi proles inde suscepta per subsequens matrimonium legitime succedat Regno Infidelis, vel Tyrannus, certe non esset absurdum ut altero ex conjugibus in periculo mortis constituto, Episcopus dispensaret super matrimonio sic contracto ad legitimationem proles, ne alioquin publica salus Regni periclitaretur. Non enim credendum est Canonis conditorem fuisse crudelem, & salutem omnium despiciere vultisse cap. 3. de Poful. c. Tere, de regul. cap. Si quis rede. 1. qu. 3. c. Scias. 7. q. 1. quin potius verisimile est ut noverit hunc casum in sua prohibitionem includere, & hæc est Epicheia, seu æquitas, quam egregie explicat S. Thom. in 2. 2. q. 120. art. 1. Utitur hoc exemplo in simili casu dispensationis Innoc. in c. Cum ad monasterium, de par. Monach. n. 4. vers. Quod enim si tota Christianitas,

vel etiam aliqua pars ejus esset in periculo, ubi hæc solidissimis rationibus comprobatur, & cum sequuntur, ubi Holt. Joan. Andr. n. 29. Abb. n. 2. 1. & reliqui omnes. Contert quod nota Bar. in l. Cum Navarorum, per illum textum C. De navo. li. 1. 1. dicens Priores posse facere contra ordinamenta admanatæ generalis, si cognoscant aliquid ordinatum esse, cuius observantia sit Republicæ damnosa. Et quod scripsi Bald. in l. Observare in ro. quæst. 5. De off. Proconsul. ubi ait iudicem excusari in syndicato, qui ob multorum salutem transgreditur facta.

Sed his requisitis deficientibus, vel aliquo ex eis, ut si pateret aditus ad Summ. Pontificem, aut si periculum non esset in mora, dispensatio irrita esset, & sic dispensati non essent tuti in conscientia ob defectum potestatis secundum opinionem Innoc. & communem in d. c. Cum ad monasterium, Covari. de spons. par. 2. c. 6. §. 9. n. 1. Unde si qui Episcopi in Hispania innoxie doctrinæ Navari cum pauperibus in impedimentis dispensarunt, id male & in periculo præstiturum, ut ex dictis constat, &c.

44 Unde etiam apparet longè minus admittendum esse, quod generaliter dixit Basil. Pont. de matr. lib. 6. cap. 8. n. 1. allegans Sorum in 4. disp. 32. q. unæ. art. ut videlicet iure ordinatio Episcopum dispensare contra legem Concilii generalis, vel Summi Pontificis quocies dispensandi facultas illi non admittitur: hæc enim doctrina, nisi temperetur secundum ea que dicta sunt falsa, & periculosa est, & nullatenus ad praxim decedendam inferiorum posse contra legem superioris absolute dispensare nihil est aliud, quam caput membris, & superiora inferioribus subicere, & ordinem naturalem invertere, c. inferior, 2. 1. dist. gloss. not. ab. in Clem. in ver. Ecclesia, de heret. S. Thom. in 2. 2. q. 103. art. 1. & Ecclesiasticam Hierarchiam confundere Dei ordinatione institutam, ut in c. 40. & canon. 6. sess. 23. de sac. ord. Conc. Trid. Præsertim vero quia mos factorum Canonum, & Conciliorum est ferè ubique simpliciter præcipere, aut prohibere quid faciendum sit, vel non faciendum: raro autem descendunt ad prohibitionem dispensationis. Unde si liceret in hoc dispensare, quotiescunque dispensatio in specie non prohibetur, consequenter esset in eorum facultate totum jus commune, & Concilia universalia subvertere in lingulis casibus dispensando, quod est erroneum asserere secundum Feder. de Sen. & Petr. de Anchar. citatos supra in 4. declaratione. n. 30.



DE FILIIS PRESBYTERORVM.

Cap. Constitutus

S V M M A R I V M.

- 1 Filius præse potest Ecclesie, in qua pater sine titulo ministravit, & n. 26. Et quid post Conc. Trid. & Const. Clem. VII. n. 27.
- 2 Spoliatus beneficii an, & quando sit restituendus antequam doceat de Canonica institutione, & n. seq. usque ad n. 2. 1.
- 3 Spoliato petenti restitutionem beneficii regulariter obijci non potest de non Canonica institutione, & n. 1. 1.
- 4 Fallit si spoliatus consentiat, ut cognoscatur de bono iure, n. 5.
- 5 Item fallit si defectus tituli non Canonici sit notorius, n. 6.
- 6 Item fallit si spoliatus simul intenderit possessorem, & petitorium n. 9. & 12.
- 7 Intellectus plures huius c. & n. seq. usque ad n. 2. 1.
- 8 Spoliatus non tenetur respondere super petitorio.
- 9 Agenti spoliatio recuperanda in profano obijci non potest vitium proprietatis etiam notorium.
- 10 In beneficiis albus secus si ve notorium de iure, si ve per confessionem spoliati, si ve per evidenciam facti, vel probationem iudicalem.
- 11 Possessorium recuperanda, & petitorium ab eadem persona cumulari possunt, & utrumque unica sententia terminatur.
- 12 Canonica institutio dicitur, qua est sine vitio consentientia recipientis, vel forma.
- 13 Spoliatus agens possessorio, & petitorio si probet possessionem, & spoliationem, sed non proprietatem, obtinet in possessorio, sed succumbit in petitorio.
- 14 Libellus super possessorio non vitiatur si in eo narretur aliquid de proprietate.
- 15 Libellus cognoscitur ex modo concludendi, non narrandi.
- 16 Commissio Papa præsumitur conformis libello.
- 17 Libellus coram Papa procedit etiam sine conclusionem.
- 18 Spoliatus restituatur una cum fructibus perceptis, & qui percipi poterunt.
- 19 Etiam si egerit simul possessorio, & petitorio.
- 20 Prælo non debet esse melioris conditionis, quam possessor cum titulo.
- 21 Persona appellatione intelligitur Rector Ecclesie.
- 22 Vicaria perpetua, & Rectoria à pari procedunt, quoad repellendos filios à beneficiis parentum.
- 23 Vicarius perpetuus ius habet in Ecclesia, & sine causa removeri non potest.
- 24 Item pro Rectore habeatur, & sicut Rector dicitur intulari.
- 25 Vicarius perpetuus, & Rector eandem curam habent in solidum.

1 **C**ONSTITUTUS. Filius præse potest Ecclesie, in qua pater sine titulo ministravit Hoc dicit secundum Jo. Andr. & omnes, & sunt duæ partes. Prima ponit qualificationem, secunda provisionem ibi, fraternitati.

2 Nota primo ibi, si tituli consisterit. Ad hoc ut spoliatus beneficio sit restituendus, non sufficere ut probet spoliationem, nisi etiam doceat de bono iure, seu canonica institutione. De utroque enim Papa hic mandat inquiri.

Sed contra, cum hic beneficii fuerit beneficii Pros. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

spoliatus de facto, debuit simpliciter restituere abique eo, quod cognoscatur de suo iure, c. in litteris, c. item cum quis, & c. Ex conquisitione, infra de restitut. spoliati. 3. quæst. 1. & 2. qu. 2. per tot. Timore lupus contrarij Decretalis legatur variè, & quinque lecturas prosequitur hic Cardinalis à princ. usq. in fin. ego tres tantum attingam, ex quibus, ni fallor, Decretalis remanebit plana, & clara. Prima lectura est Holt. hic n. 1. vers. Tu dicat, qui putavit commissionem Apostolicam super spoliatione, & Canonica institutione hic processille de voluntate Clerici spoliati, cui propterea mos gerendus fuit, & forte Papa eum ad hoc induxit ex quadam æquitate ad tollendos circuitus; quia restitutor nisi de canonica institutione appareret, nihilominus brevi manu amoveretur, arg. c. Ad petitionem, ad fin. infra de accusat. & forte Clericus satis confidebat de iure suo, & cum Holt. videntur simpliciter transire Jo. Andr. hic n. 7. & Butr. n. 10. vers. Tertio. Verum hic intellectus divinat ad hunc textum, ideoque nullatenus videtur recipiendus, prout etiam observat Card. post med. ver. quarto legitur.

6 Secunda lectura desumitur ex Innoc. hic post medium vers. Secundam, qui posuit in lignem declarationem ad iura præallegata, quæ dicitur Clericum beneficio spoliatum ante omnia esse restituendum; nempe ut procedat, quando res est dubia super proprietate, seu canonica institutione: tunc enim spoliatus potest dicere, Non respondebo nisi de possessione mea; & tu non es audiendus nisi prius facta restitutione, ut in d. c. In litteris quod etiam dixerunt Domini de Rota decisi. 365. n. 10. part. 3. Recent. Secus vero si constaret per confessionem spoliati, vel probationes admittas quod esset talis, ut Ecclesia non esset ei restituenda, puta, quia esset illegitimus vel possessionem Ecclesie occupasset, & dispensationem non haberet: tunc enim ad possessionem Ecclesie non esset reintegrandus, cum eam sine peccato retinere non posset, ut c. Significasti, infra de divor. 1. §. Redigit, ff. quorum legat. & l. Dolo, ff. de doli except. Ita Innoc. dicens in hoc convenire omnes. Tu signa, & memorie commenda hanc theoriam: nam etsi in alius iuribus, vel rebus contra spoliatum excipi non possit de vitio proprietatis etiam notorio; quæ eo quod possidet iuste possidet, etiam in totum deficit in proprietate, ut hic per Butr. n. 8. vers. Sed tu dic, & Jo. de Anan. in fin. tamen in Beneficialibus secus est, quia agenti possessorio recuperanda obstat defectus notorius proprietatis, live sit notorius ex juris dispositione, si ve per confessionem ipsius spoliati, si ve per evidenciam facti, si ve per evidenciam probationes iudiciales. Et est ratio, quia beneficia sine canonica institutione licite obtineri non possunt, ut in reg. 1. Sexti 3. ideoque non competit restitutio, nisi contra notorium aliquid rationabiliter ostendatur, et hoc dictum Innoc. tanquam singulare extollunt, & approbant hic idem Butr. n. 8. vers. Sed tu dic, & n. 9. Cardin. post princ. vers. Tertio legitur, & circa fin. vers. Dic standum tertia lectura. Anchar. & Jo. de Anan. ambo in 2. not. Navari in c. Accepta, n. 9. vers. Constitutio deciplex, de restitut. spoliati, ubi de communi DD. de Rota decisi. 2. incip. Fuit dabiturum, & n. 2. eod. tit. in novis.

7 Tertia lectura, quæ mihi videtur admodum

consona verbis Decretalis, est gl. 2. hic: & videtur ex mente Innoc. in princ. in ver. *Querelam*. & Jo. Andr. n. 2. videlicet quod iste clericus spoliatus non egit tantum possessore reintegranda, sed simul intentavit possessorem, & petitorium, quod iure fieri potest, & eo casu recipiuntur probationes tam super possessione, & spoliatione, quam super proprietate: & unica sententia possessorium, & petitorium terminatur, ut est casus in c. *Cum dilectus*. & ibi notat gl. 1. & communiter Doctores, in *de caus. posses. & propriet.* Quod intentaverit possessorem est extra dubium, quia in sua querela discretis verbis proposuit se fuisse spoliatum extra iudicium per potentiam laicalem, & Papa confilio de spoliatione mandat illum restituere: unde in epistola quarta lectura eorum, qui dixerunt hanc clericum egisse petitorio tantum. Quod vero simul cum possessore intentaverit etiam petitorium, constat evidenter non fallere sequentibus: & primo ex querela, quam proposuit Papa, in qua significavit se fuisse canonicè institutum de Capella à qua fuit per potentiam laicalem ejectus, ut patet ex princ. text. ibi, *Ecclesia de Horton*. canonicè fuisse adeptus, hoc est sine vitio contentis, recipientis, vel formæ, ut explicant hic Host. & Card. ambo in princ. & Jo. Andr. n. 2. quæ omnia proculdubio pertinent ad petitorium. Secundo ex eadem querela, quam Clericus deposuit coram Episcopo Vigoreni. & ex objectione illi facta ex adverso, quod ejus pater in eadem Ecclesia ministrasset: & consequenter illius institutio non esset Canonica: quod fieri non potuisset si solum possessorium intentasset, quia agentis interdictio recuperanda non potest obijci de non Canonica institutione, ut est casus in d. c. *In litteris*, in *de restit. spoliat.* Ac demum ex commissione Papæ, qui mandat inquiri non tantum de spoliatione sed etiam an pater Clerici spoliati fuerit in ead. ecclesia institutus, & sic an filius esset canonicè institutus: quod similiter respicit proprietatem, & titulum beneficii. Unde saltem his omnibus simul junctis non videtur ambigendum quin iste Clericus egerit simul possessorem, & petitorium. Et consequenter cessat obiectum quod debuerit restitui priusquam cognosceretur de bono iure juxta textum in d. c. *In litteris*, cum concordat, *supra citatus*. Quoniam prædicta jura limitantur non procedere quando spoliatus agit simul possessorem, & petitorium, quia tunc causa committitur, & cognoscitur super utroque ut in d. c. *Cum dilectus*, in *de caus. posses. & propriet.* licet postea si probet possessionem, & spoliationem, sed non proprietatem, obtineat in possessore, sed succumbat in petitorio, ut in c. *Cum ecclesia Sutrina*, cum materia, & in c. *Cum super eod. tit.*

14 Non obstat quod iste clericus spoliatus solum narraverit in libello aliquid de proprietate, (quod fieri potest, & libellum non viciat, secundum Ant. de Buer. in 1. not.) in conclusione verò retrinaxerit se ad possessorem: & consequenter non obtulerit se probatum de proprietate, & titulo, quia libellus cognoscitur ex modo concludendi, non narrandi, ut est casus in c. *Ex parte B.* in *de sup. comper.* & observat idem Buer. hic, n. 1. & Jo. de Anan. n. 1. in *fin.* Idem quomodo non obstat, quia de hac conclusione super possessore nullibi apparet ex littera: quoniam cum clericus in libello narraverit simul possessionem, & proprietatem ut Buer. fatetur, & Papa de utroque inquiri mandaverit, vehementer est præsumptio, quod utramque deduxerit in conclusione libelli,

cui commissio Papæ præsumitur esse conformis, l. 1. c. *de divers. res.* ubi est casus c. *In inter dilecti* §. *Ceterum*, in *de sol. in tram.* & respondit Gemin. conf. 47. *Supplicatur* Papæ, n. 1. vers. *Nam in rescripto*, & Roman. conf. 132. *Ita restituitur in princ.*

17 Præterquam quod coram Papa procedit libellus etiam sine conclusione, secundum Innoc. in c. 1. n. 1. vers. *Nisi causa coram Papa ageretur*, in *de lit. contest.*

18 Rursum obstat quod Papa hic mandet restituere Capellam spoliato, una cum fructibus perceptis, ac etiam qui percipi poterunt, secundum gl. ult. quod est proprium in interdicto possessore recuperanda, c. *Gravus*, in *de restit. spoli.* & ponderant hic Host. in *fin.* Jo. Andr. n. 3. in ver. *Ejectus*, Anch. in 1. not. & plerique alii: Nam responderetur fructus perceptos, & qui percipi poterunt à fortiori deberi spoliato, quando docet non solum de possessione, & spoliatione, sed etiam de titulo & proprietate ut hoc casu: ne sit melioris conditionis Prædo, & incubator, quam legitimus possessor, & intulatus: contra text. in c. *Ad decimas*, in *de restit. spoli.* lib. 6. & c. *Licet causam*, cum ibi not. in *de probat. cum multis similibus*. Unde arg. hoc in quo tantum vim faciunt Doctores concludit quidem hunc clericum egisse possessorem, sed minime concludit, quin simul etiam egerit petitorio: et ex his arbitror optime salvari posse intellectum gl.

21 Secundo nota tibi, persona, Appellatione personæ intelligi Rectorem Ecclesie, ut hic, & in c. *De multa*, n. 6. in *de prob.* ubi ad notavit in Anglia personæ ecclesiarum dici quæ præsumunt Ecclesiis, qui alibi dicuntur Curati, ut c. *Personas*, in *de appellat.*

22 Tertio nota tibi, seu perpetuus Vicarius, Rectorem & Vicariam perpetuam à pati procedere quoad prohibitam successorem filiorum in beneficiis parentum. Nec mirum, quia secundum Goffred. hic, Vicarius perpetuus habet jus in ecclesia, & sine causa removeri non potest, c. *Prædictas*, c. *Ad hac*, & in c. *fin.* in *de offic. Vicar.* c. *G. Perpetuum*, in *de fide instrum.* c. *Postulatus*, *sup. de refer. licet emphiteuta*, & quia ad non modicum tempus conductus jus habet in re l. 1. & in *ff. si ager vendit.*

24 Gal. l. 1. §. *Quod ait*, *ff. de superfluitibus*. Item perpetuus Vicarius, secundum Anch. *hic in fin.* pro Rectore habetur, & ut ait Buer. in 3. not. dicitur intulatus sicut Rector, ad quod vide quæ scripsit in c. *Ex parte*, n. 1. & seqq. & n. 19. *de offic. Vicar.* Aliam rationem assignat hic Host. n. 1. in ver. *Ejectus*. Nempe quia Rector, & Vicarius perpetuus eandem curam habentia solidum, cum talia divisionem facile non recipiant, ut notatur in c. 1. *infra de jure par.* Unde si filius institueretur Rector posteaquam pater fuit Vicarius perpetuus: vel e converso daretur successio in eod. vel consimili jure contra Canonum instituta, ut notat idem Host. in c. *Ad hac*, ad *fin.* in ver. *Præsumunt*, in *de sol. in tram.* Non obstat c. *Ad extirpandas*, in *de sol. in tram.* quod loquitur simpliciter de Vicario. Quoniam illa Decretalis intelligitur secundum hanc, & sic de Vicario perpetuo, ut ibi notat gl. in ver. *Vicarij*, Innoc. in *cod. ver.* Host. n. 1. in ver. *Persona*, & Bellam. in *princ.* Henr. Boic. in c. *Nimis*, n. 7. in *cod.*

26 Ultimo nota id, quod dictum est in Summario, videlicet filium de jure præcise possidere ecclesiam, in qua pater non fuit institutus, sed tantum nomine filii ministravit, ut Vicarius conductivus, seu Capellanus amovibilis, & hic notat gl. pen. Host. n. 1. in ver. *Ministravit*, & n. 3. in ver. *Notime*, Buer. in 4. notat: & Anch. in ult. not. Et nota

dispositionem filij textus, quatenus intelligatur etiam de hujus illegitimo, non fuisse sublatam à Conc. Trid. c. 1. §. *sej.* 2. §. ut ex sententia §. *Congr. dixi* in c. *Ad extirpandas*, n. 16. in *cod.* An autem sublatam fuerit per Constit. Clem. VII. quæ incipit, *Ad Canonum conditores*. Scripsi in prædicta Decretali *Ad extirpandas*, n. 17. & seqq. ubi plene videas.

DE OBLIGATIS AD RATIOCINIA ORDINANDIS, VEL NON.

Cap. Magnus.

S V M M A R I V M.

- Obligatur ratiocinandi deposito onere, & reddita ratione ordinari potest, prius verò non & n. 1. & 2.
- Clerici non possunt esse Procuratores, nec Advocati in foro seculari, nisi pro Ecclesia, miserabilibus personis, consanguineis, & quarum negotia de jure gerunt,
- Secus in foro Ecclesiastico.
- Clerici unum negotium clericorum, vel etiam laicorum in foro seculari procurare non prohibentur.
- Clerici non possunt esse conductores.
- Clerici possunt emere fructus Ecclesie ad tempus,
- Carator dari potest etiam papilla.
- Tutor testamentarius, vel datus ordinari non debet ante depositam tutelam, & reddita ratione, secus si tutor sit legitimus.
- Tutela legitima est, quæ jure agnationis, vel cognationis deseruit.
- Filius vulgo conceptus nullum agnatum habet, neque cognatum.
- Ratiocinia quæ sunt.
- Obligatus ratiocinandi prohibetur promoveri ad Ordines sed non ad dignitates.
- Clerici prohibentur administrationes suscipere, sed non prohibentur eligi dum tolerantur.
- Debet tamen suspendi ab executione Ordinum quousque rationes reddiderint.
- Obligati ratiocinandi prohibentur in aliqua religione ad habitum, & professionem admitti: sed si de sacro admittantur, professio non est irrita.
- Obligatus juramento ad librum scribendum vel aliud servitium exhibendam an possit religionem ingredi, & n. seqq.
- Ingratitudo aboletur Religionis ingressu.
- Juramentum non violat qui in melius commutat.
- Obligati ratiocinandi quas ob causas prohibentur ordinari.
- Ordinari quis non debet, ex cuius ordinatione Ecclesia infamatur.
- Executio sententia capitalis an sit differenda si compareat aliquis dicens reum esse sibi obligatum ad reddendam rationem alicujus administrationis, vel negotiationis.
- Administratores bonorum alterius an, & quibus casibus prohibentur ordinari ante dimissum officium, & reddita ratiocinia: & n. seqq.
- Quid in administrationibus Ecclesiasticarum, vel miserabilium personarum.
- Et quid in administrationibus personarum secularium non miserabilium.
- Laiicus quis sine ulla fraude factus est clericus, an iudicari, & puniri possit à iudice seculari pro obligationibus contractis, vel delictis commissis ante clericatum, & n. seqq. & n. 64.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

- Privilegium superveniens universaliter eximit, & liberat ab obligatione, quæ quæ antea tenebatur. Declaratur, n. 42. vers. *Non obstat.*
- Sacerdotium superveniens tollit munus publicum, & solvit compromissum prius initum.
- Ordinatus in fraudem fori secularis an pro maleficio commissis ante clericatum coerceri, & puniri possit à iudice laico, & n. seq. usque ad n. 35. & n. 65.
- Clericus qui dimisso habitu, & tonsura deliquit, & postea habitum, & tonsuram reassumpsit, & Ecclesia inservivit, gaudet privilegio fori, nisi reassumpsit habitum in fraudem.
- Fraus in omni dispositione intelligitur excepta.
- Cap. Odoardus, de solut. non suffragatur doloso.
- Clericus in fraudem promotus non potest à iudice laico personaliter distringi, nisi persona sit præventa, & n. 51. & seq. & n. 71.
- Cognitio an clericus fuerit ordinatus in fraudem, spectat ad iudicem ecclesiasticum, & interim iudex laicus non potest procedere, & n. seq. & n. 74.
- Clericus qui dimisso habitu, & tonsura dedit mandatum ad committendum delictum, & quod fuit commissum postquam habitum, & tonsuram reassumpsit, & Ecclesia inservivit, gaudet privilegio fori, nisi reassumpsit habitum in fraudem.
- Fraus an presumatur ex hoc solo quod quis fuerit ordinatus post maleficia commissam an vero requiratur ut ante clericatum fuerit in Curia seculari conventus, vel accusatus, aut in criminibus deprehensus, & n. seq. usque ad n. 41. & n. 72.
- Quid si fuerit ordinatus longe post commissum delictum. Et quid si incontinenti, n. 38.
- Fraus suspiciosa non excluditur ex temporis intervallo, ita arguitur ex brevitate temporis, & n. seqq.
- Fraus an presumatur ex infamia criminis ante Clericatum.
- Votum præcedens Clericatum, vel Monachatum excludit suspensionem fraudis.
- Laiicus conventus in curia seculari, qui postea factus est Clericus, an pro illa causa à iudice laico iudicari, & puniri possit, & n. seq. usque ad n. 77.
- Continentia cause non debet dividi. Declaratur, n. 49.
- Reus per Ecclesiam transiens dum ad supplicium ducitur, gaudet immunitate, nec potest inde violentè extrahi: & n. 61.
- Declinatoria fori noviter orta opponitur etiam post litem contestatam.
- Res alterata, vel consecrata non restituitur priori domino. Declaratur, n. 60.
- Fori adjectio aliud est, & aliud mutatio.
- Per Clericatum mutatur status, & forus, quinimo & genus fori.
- Fori privilegio clericus nec tacite, nec expressè potest renunciare. Declaratur, n. 56 & 59.
- Clerici coercitio est jurisdictionis meri spiritus alia, quæ non cadit in laicum. Declaratur, n. 56 & seqq.
- Votum Domini Robustery à Signatura Iustitia approbatum super articulo An instantia contra laicum

- laicum inchoata in foro seculari transeat in clericum successorem, & n. 61. vers. Non obstat.
- 51 Theorica notabilis Ioan. Andr. a DD. approbata super iurisdictione in laicum, qui lite pendente factus est clericus, vel professus.
- 52 Laicus, qui dum detineretur in carcere Curie seculari, factus est clericus, vel professus, potest a iudice laico distringi, & puniri etiam in persona, & n. 85.
- 53 Reus ad mortem damnatus Eucharistiam suscipiens non gaudet immunitate.
- 54 Index laicus qualiter & quando possit procedere contra clericum ordinatum lite pendente perstringitur octo conclusionibus ex dictis Io. Andr. & Canonistarum.
- 55 Et conclusiones omnes rediguntur ad unam.
- 56 Iurisdiclio iudicis laici in causa ante clericatum preventa perpetuatur in clericum propter principium habile 3 licet deveniat ad casum a quo non potuit inchoari.
- 57 Clericus agens contra laicum in foro seculari potest sibi civiliter reconveniri.
- 58 Clericus bares laici conventi in foro seculari an teneatur ibi causam prosequi, & n. 61. vers. Non obstat.
- 59 Res facta nullo casu contrariari potest nisi a sacramento, & Deo dicatis hominibus.
- 60 Immunitas non fuit concessa personis ad Ecclesiam confugiens, sed ipsi Ecclesie.
- 61 Clericus, qui post questionem sibi motam in foro seculari ordinatus est non sponte, sed et alius a superiore, an in causa illa teneatur coram iudice laico respondere.
- 62 Laicus, aut clericus non beneficiatus non potest cogi ad ordines suscipiendos etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesie.
- 63 Laicus post commissum delictum sine ulla fraude prima tonsura initiatus omnino eximitur a iurisdictione iudicis laici, tam quoad personam, quam quoad bona ex sententia S. Congregationis Concilii.
- 64 Sed si in fraudem, eximitur nihilominus quoad personam, sed non quoad bona, n. 71. Procedere tamen debet declaratio super fraude, n. 74. Que declaratio pertinet ad iudicem ecclesiasticum, ibidem, vers. Quinta conclusio.
- 65 Clericus post delictum in fraudem promotus an sit degradandus, & tradendus Curie seculari personaliter puniendus.
- 66 Degradatio an requiratur in Clerico prima tonsura, & n. 70.
- 67 Clericus prima tonsura incorrigibilis non potest puniri a iudice laico antequam fuerit traditus Curie seculari prava declaratione ecclesiastici super delicto.
- 68 Clericus assensus potest a iudice laico puniri, etiam absque alia degradatione, requiritur tamen declaratio Ordinarii super qualitate assensus.
- 69 Clericus conjugatus, qui post dimissum habitum, & tonsuram deliquit, & in Curia seculari condemnatus fuit, & deinde habitum, & tonsuram reassumpsit, & Ecclesia inferre cepit, an possit a iudice laico iudicari, & puniri, & n. 81. & seqq.
- 70 Index Ecclesiasticus tantum cognoscit an clericus

- fuerit ordinatus in fraudem, an duxerit unicam, & virginem, & an incefferit in habitu, & tonsura, & interim iulx laicus conquiserit.
- 71 Homocida, & spurus licet tonsurari non debeant, tamen tonsurati recipiunt characterem, sed non ordinis executionem.
- 72 Laicus conventus in curia seculari, qui postea in aliqua religione professionem emisit, an possit pro illa causa a iudice laico iudicari, & puniri, & n. seq.
- Et quid infra annum probationis, n. 79.
- Et quid in eo, qui factus est Bechetrus, vel Tertiarium, aut miles S. Gaudenii, n. 80.
- 73 Professus, & clerici quoad privilegium fori a pari procedunt.
- 80 Signatur a quid senserit in muliere, que lite pendente in foro seculari effusa est Mantellata, seu Pizacera S. Angustini.
- 82 Clericus conjugatus per dimissionem habitus non perdit perpetuo privilegium fori, sed ad tempus, quando habitum non deserit.
- 83 Clericus immittens se enormitatibus an perdat privilegium fori.
- 84 Laicus inquisitus, & carceratus in curia seculari, & postea dimissus sub fidei iurisdictione de se representando, si interim fuerit ordinatus, an possit pro causa illa a iudice laico ad carceres revocari, & puniri, & n. seq.
- 85 Carceribus amissus sub fidei iurisdictione de se representando censetur adhuc detentus.
- 87 Clericus Ecclesie non interveniens curie piscope beneficium contulit, dum detinetur in carceribus curie seculari puniri potest a iudice laico etiam poena corporis afflictiva.
- 88 Ecclesia potest declarare Clericorum exemptionem a seculari potestate, licet sit de iure divino, in aliquibus casibus non suffragari.
- 89 Laicum in exitum pulsus a iudice seculari cum hoc ut sit exitum non servaret, incidit in poenam triventionis, si postea ordinatus exitum non servaverit, & propterea ab eodem iudice in carcerem conclusus fuerit, an sit remittendus ad iudicem ecclesiasticum.
- 90 Tempus a questionibus exitus an debeat attendi ad dignitatem qui sit iudex competens tam contra clericum, quam contra laicum.
- 91 Index delegatus post litem sententiam si victus iniquitatem videtur in iudicium in possessionem, an possit de iniuria huiusmodi cognoscere.
- 92 Index ecclesiasticus an teneatur flare sententiam iudicis laici contra clericum, qui dum laicus esset in exitum damnatus fuit poena adjecta in casu transgressionis.

MAGNUS Obligatus ratio cinis depositio onere, & reddita ratione ordinari potest prius vero non. Hoc dicit secundum omnes, & sunt tres partes. In prima proponitur questio. In secunda questiois responsio ibi, Gratius. In tertia responsiois approbatio ibi, Pervenit.

Nota primo Procuratores, Atores, executores, & Curatores equiparari quoad hoc ut nullus ipsorum possit clericus ordinari ante dimissum officium, & reddita ratio cinia. Alias tamen differunt, ut hic declarat glof. 1. & Hostien in prin.

- 2 Secundum nota ibi, Procuratores, argumentum optimum quod Clerici non possunt esse Procuratores causarum, alioquin non prohiberetur quis promoveri ante dimissum Procuratoris officium, ut hic, si etiam promotus possit illud suscipere, & exercere: nam factus datur retentio, quam nova affectio, I. Perretentionem, C. De usufruct. l. 2. & ibi Bald. in 3. notab. ff. De usufruct. facit textus in cap. Quemadmodum, infra de iur. iur. Quod verum est in foro seculari, in quo Clerici postulare prohibentur, nisi pro Ecclesia, vel miserabilibus personis, consanguineis, nec non ijs, quorum negotia de iure gerunt, ut l. 1. §. 1. & l. seq. ff. De postul. & quod dictum est de Procuratore; idem intellige de Advocato, ut est textus in cap. 1. infra, de postulan.
- 3 & notat hic Innocent. At vero coram iudice Ecclesiastico Clerici possunt esse Procuratores, & Advocati etiam pro laicis, arg. ejus, quod dicitur a contrario sensu in d. c. 1. 2. & 3. de postul. Ita Innoc. hic, num. 3. in fin. & Cardin. in 8. quest. 4. Vel certe quod dictum est, Clericos non posse esse Procuratores laicorum in foro seculari intelligi debet generaliter; sed unum negotium procurare non prohibentur, secundum Innocent. in fin. Hostien, num. 3. & Cardin. dicta quest. 8. in fin.
- 5 Hinc sumpta occasione fuerunt Doctores, an Clerici possint esse conductores, negat Innocent. num. 4. & Hostien num. 2. si sint conductores publicorum negotiorum, puta vectigalium, & consimilium, vel etiam si sint conductores aliorum ratione quaeris, videlicet si vilis conducant, ut carius locent: & ita intelligunt c. 1. & 2. 21. qu. 3. & l. Milites, C. Locari, & idem putant de ijs qui conducunt redditus villarum. At vero unam possessionem pro opere manuum suarum egelitate ingruente sua, vel consanguineorum, aut miserabilium personarum, quorum negotia gesserunt, licet esse conducere, ut in Auth. de sancti. ff. Episc. §. si autem, & c. Clericus, 91. dist. licet verba Innocent. aliter intelligat Cardinalis in 8. quest. dicens Codicem videri corruptum. Frustrum etiam Ecclesie emere possunt ad tempus, ut c. fin. ne Pralat. vic. sus.
- 7 Tercio nota ibi, curatores pupillorum: curatorem posse dari etiam pupillo, de quo dicit, ut notat Bart. in l. Curator, num. 1. ff. De tutor. & curat. dat. ab his, & l. Qui habet, §. si pupillus, num. 2. ff. De tutel. Regulariter tamen pupillo usque ad decimum quartum annum datur tutor, & Institutus, quibus modis tutel. finiat, in prin. & a decimo quarto anno usque ad vicesimum quintum datur curator, in fin. de curator. in prin. & hic notat glof. in ver. Curatores, & complures alias differentias recenset glof. final. in l. Ventri, ff. De tutor. & curator. Quod tamen spectat ad dispositionem huius textus, curatores & tutores a pari procedunt. Unde Hostien, Ioan. Andr. Bellam. & Cardin. post ver. Curatores suppleunt, id est, adutorum, & post ver. Pupillorum, subaudiunt tutores. Indistincte enim tam curator, quam tutor ordinari prohibetur, nisi servato quod praecuratur hic. Fallit hoc secundum Innocent. num. 4. vers. Et nota. in eo, qui tutelam, vel curam gerit legitimam, & necessariam sibi a lege impositam; hic enim non prohibetur ordinari, cum etiam promotus possit eam suscipere,

- cap. Pervenit, 86. dist. 1, saltem auctoritate episcopi, licet non cogatur invenit, ut ibi notat glof. in ver. Tutela. Itaque hic textus intelligi debet tantum de tutela testamentaria, vel dativa, quia cum hanc Clerici prohibentur suscipere, ut c. Cyprianus, 21. quast. 3. & tenet glossa praallegata in d. c. Pervenit, quae communiter a Doctoribus recipitur: & Specular. in tit. de tutel. §. Generaliter, consequens est, ut tutor datus, vel testamentarius ante depositam tutelam, & redditas rationes ordinari non debeat, ut hic: & ita est ex mente Innocentij, cui consentiunt Bellam. num. 1. Card. in 4. oppos. & plerique alij.
- 9 Et ex hoc notabiliter infero, ut laicus suscipiens tutelam nepotis ex filio spurio, seu vulgo concepto sibi datam testamento ejusdem filij non sit promovendus ad ordines, nisi deposita tutela, quia nec promotus possit eam exercere. Ratio est, quia tutela huiusmodi non est legitima, sed testamentaria; cum legitima tutela sit, quae de iure agnationis, vel cognationis deferretur, ut Authen. Presbyteros, C. De Episc. & Cler. posita super lege Generaliter. At filius vulgo conceptus, de quo in l. Vulgo concepti, ff. De stat. hom. nullum agnatum habet, cum agnatio a patre sit, is autem nullum patrem habere intelligatur, ut Insit. de legitim. successor. agnator. §. Vulgo conceptus. Item constat eum non esse cognatum, cum iura cognationis a matre proveniant, dicit, §. Vulgo. Ita ex factis consulit Bart. l. 43. incipien. Paulus, lib. 1.
- 11 Quarto nota, duo copulativè requiri ad hoc, ut administrator generalis bonorum alterius promoveri possit ad ordines, videlicet, ut deponat officium, & rationes reddat, ut probat littera ibi, post deposita onera, & reddita ratio cinia: nam, ut inquit Goffred. & post eum Abb. Anriq. hic num. 2. Ratio cinia sunt redditiones rationum, quibus aliquis obligatur ex administratione rei publicae, vel privatae. Unde secundum Hostien. num. 4. in ver. Pupillarum, debet & reliqua restituere, quae ad ipsum pervenerunt, vel quae pervenire poterunt, si dolo, vel culpa ipsius factum sit quominus pervenerint, ut l. 1. & fin. ff. De reit. & ration. dist. 1. & l. 2. ff. De negat. gest. nihil enim de administratione apud eum remanere debet, l. Idemque, & l. Ex mandato, ff. Mandat. etiam indebitum sit l. Qui proprio, §. Et ut in ceteris, ff. De Procur.
- 12 Quinto nota ibi, Ordinari, Ratiocinij obligatum repelli ab ordinibus suscipiendis, non autem a dignitatibus, de quibus hic nulla fit mentio; unde Clericus ex hoc capite non prohibetur eligi. Ratio diversitatis est, quia per promotionem ad ordines fit praesudicium his, quorum negotia geruntur ex mutatione fori. At cum iam promotus assumitur ad dignitatem, forus non mutatur, ad hoc cap. 2. in pa. de alien. iud. mutat. caus. fact. Ita Innocent. & Hostien. hic ambo num. 1. Ioan. Andr. num. 4. in ver. Ordinari. Anchar. in 4. notab. & alij communiter. Non obstat quod Clerici prohibentur similes administrationes suscipere, ut cap. 1. & 2. 21. quast. 3. quia non prohibentur eligi dum tolerantur, secundum Innocent. & alios praallegatos, & ex praedicta ratione videtur consequi, ut obnoxios ratiocinij, qui iam Clericus ordinatus est, non

prohibeatur ad superiores ordines ascendere. Ex hoc enim non mutat forum, cum per Clericatum jam effectus sit de foro Ecclesie, cap. 1. & 2. & cap. si diligenti, infra, de for. comp. Verum Innoc. & Collectar. hic dicunt talem esse remouendum, id est suspendendum, vel impediendam ordinis executionem quoultque rationes reddiderit, arg. leg. seruo legato, §. Servus. ff. De legat. 1. Sed vice versa licet ratiocinijs obligatus prohibetur ingredi religionem, quia ex hoc forum mutat, cum novitus sit persona Ecclesiastica, & gaudeat privilegio fori & Canonis, cap. Religiosus §. Quamvis, de sentent. excomm. lib. 6. & ibi notat gloss. in ver. Non possit. Dixi in cap. Statuimus, num. 44. post Host. ibi num. 4. infra de regular. Hodie hoc est expeditum in Constitutione Sixti V. Cum de omnibus, in Bullar. tom. 2. pag. 601. qua statutum est, ut ingenti xre alieno supra vires suarum facultatum gravati, vel reddendis ratiocinarijs ita obnoxii, ut ex hujusmodi causa lis, vel molestia jam sit eis illata, vel timendum sit ne inferatur, nullatenus in aliqua religione recipiantur, & receptiones ad habitum, vel professionem non servata forma ibi prescripta irritæ decernuntur; licet quoad nullitatem professionis eam Constitutionem ad terminos juris reducerit Clemens VIII. in Constitutione, quæ incipit, in summa, in Bullar. tom. 3. pag. 129.

16 Sed hic incidit questio, An obligatus etiam juramento ad aliquod servitium exhibendum, puta ad scribendum librum, vel quid simile, possit religionem ingredi.

Movet hanc questionem gloss. 1. in cap. Præterea, §. 1. dist. & recitat tres opiniones. Prima est Hugonis, qui arbitratus est absolute licet obligatum ingredi posse, & Ecclesiam teneri licentiam dare. Neque enim inferitur injuria illi, cui tenetur servitium præstare, cum hoc institutum Spiritus Sancti fiat, ut cap. Dixi, 1. 4. quest. 1. & huic opinioni suffragantur jura in c. Scriptura, infra de voto. in c. Ex publico, & cap. fin. de convers. conjugat. in cap. Dux, 19. qu. 2. & in c. Admonere, 33. quest. 2. Item suffragatur simile quod ingratitudo aboletur religionis ingressu, cap. Non liceat, & ibi gloss. 1. 19. quest. 3. Secunda opinio est illorum, qui putant ingressum non prohiberi; sed nihilominus monasterium teneri tantum de eo, quod ad ipsum pervenerit, nisi ex persona ipsius plus acquirat ex aliqua successione, ut c. Si qua mulier, 19. quest. ult. Tertia demum opinio est gloss. Joannis in dist. cap. Præterea, quod existens in monasterio perficiat opus, ad quod se adstrinxit, dummodo tamen non negligat divinum obsequium, cap. Clericus, §. 1. dist. Et pro hac parte determinat Innocent. in hac rubrica in principio, ait enim: si talis nullâ fraude ducitur, scilicet ut fugiat laborem, vel expensas, sed solâ Dei charitate, securè ingrediatur; quia qui lege privatâ ducitur, nulla ratio exigit, ut a lege publica constringatur, & ubi Spiritus Dei, ibi libertas, d. c. Dux, & cap. Licet, infra de regul. tamen de bonis, quæ habet tempore ingressus, vel quæ postea obvenerint, satisfier illis, quibus erat obligatus, d. cap. Si qua mulier, & l. De nobis, §. 1. C. De Episc. & Cleric. vel etiam si sciat scribere, vel opus facere, ad quod tenebatur, illud expleat proprijs manibus, dum tamen id possit salvâ re-

gula, & officio non neglecto, arg. dist. cap. Clericus, §. 1. dist. ita Innoc. cui adherent hic Hostien. num. 10. Jo. Andr. & Butr. ambo num. 15. Cardin. num. 2. & Anchar. eodem num. vers. Glossa magna, & alij communiter. Raymund. in Summa hoc tit. §. Pone aliquem. Archid. in d. cap. Præterea, num. 2. circa finem, & Speculat. in tit. de stat. Monach. §. Vigesimo octavo, num. 34. Neque his obstat juramentum. Quia illud non violat, qui in melius commutat. c. Pervenit, infra de jurejur. cap. Verum, de convers. conjug. secundum Speculat. qui tamen post Hostien. consult. ut in talibus prorsquam ingrediatur, adimpleat quod promissit. Quamvis autem Laurentius putet primitias esse deducendas expensas ne sit monasterio onerosus, c. De lapsis, §. Qui verò, 16. quest. 6. & l. Is qui bonis, ff. De concessio. bonor. Hoc tamen reprobat Innoc. & Host. quia & scribere potest, & nihilominus saltari vivere, unde ex altari vivere debet, cap. Cum secundum, infra de præbendis. Nec secundum eos obstat d. cap. De lapsis, quia loquitur de Monachis in arctiori monasterio detulit ad agenda penitentiam, qui multa bona contulerant primo monasterio, ex quibus sic detulit suppeditari debent vitæ necessaria, quod latius persequitur Host. in Summa hoc tit. §. penult. & idem dicit Speculator, ubi supra, vers. Vigesimo nono, de Doctore, qui se obligavit ad legendum, & de potestate, qui se jurejurando adstrinxit ad regendam civitatem, & consimilibus, de quibus, & de obligatis causa pignoris, & de filijs usurarium, & de eo, qui juravit ad tempus solvere, vide plenus per Host. loco cit.

19 Deinde QUÆRO, Cùm hic dicatur ratiocinijs obligatos non esse ordinandos, nisi deposito onere, & redditis ratiocinijs, quæ sit causa hujus prohibitionis.

Respondeo esse duplicem. Prima est, quæ hic ponitur in littera, videlicet, quia ex promotione ratiocinijs infamatur Ecclesia, hoc est, vilificatur, seu dehonoretur, si de dolo, vel fraude conveniantur secundum Host. num. 9. vel infamatur, id est, oneratur, & gravatur, quia hæc occasione quamvis injuste hoc fiat, multoties bona Ecclesie depradantur à creditoribus, arg. cap. Parochiano, infra de sepultur. Quia igitur Ecclesia hic vituperari, seu gravari posset, jure merito prævaricari debet, ut hic. Unde colligit generaliter Butr. num. 3. neminem esse habitum ad ordines, ex cujus ordinatione Ecclesia infamatur, cap. unic. supra de scrutin. in ordin. facien. Ad quod conferunt quæ leguntur in Constitutione Sixti V. superius allegata, num. 15. in §. Ceterum.

Secunda causa est, quia ex mutatione fori inferitur præjudicium ijs, quorum negotia geruntur, ut terigi supra, num. 12. Non sunt autem promovendi, per quorum ordinationem aliorum jura læduntur, ut notatur in cap. 2. supra tit. prox. Quapropter superferendum erit ab ordinatione, quoultque fuerint depositæ administrationes, & reddita ratiocinia.

21 Ex hoc infero ad questionem. Quidam fuit condemnatus ad mortem; comparet tertius, dicens, reum esse sibi obligatum ad reddenda stantiones ex aliqua administratione, vel negotiatione, & petit superferri in executione sententia

eius quousque sibi rationes reddantur; numquid sit audiendus? Dynus format hanc questionem, in leg. Servus uni, ff. De legat. 1. An habent in leg. Servo legato, §. Servus, eodem tit. & concludit executionem esse differendam. Ideo firmant Cyn. Bart. & Bald. in l. 1. c. De bon. proscripti. & idem Bart. in l. interdam, num. 2. ff. De publican. Ludovic. Roman. in l. Pompinius scribit, ff. Famil. erisican. Quod dicit esse singulariter notandum Bald. in dicti leg. Servus uni, quia dilata executione interim posset haberi gratia à Principe. Pro qua conclusione est argumentum optimum in d. leg. Servus uni, ubi id notat Bart. nam. 1. & in d. §. Servus, & videtur casus in d. leg. Interdam, ubi etiam Bart. num. 2. & est casus ad litteram in d. l. 1. c. De bon. proscripti. Unde dicit ibi Angelus, illam legem decidere, ut volens differre executionem condemnati ad mortem, ut ejus gratiam consequatur à superiore, debeat habere istam cautelam, videlicet protestari Præfidi, vel Pontifici ut non exequatur, sed quia condemnatus est sibi obligatus ad reddendam rationem, nisi primo illam reddiderit, & petat super hoc sibi terminum assignari. Eandem cautelam ad protrahendam executionem sententia capitalis, posuit Bartholom. Capol. cautels. 2. alias §. num. 31. vers. Si vo differre mortem. Facit quod notat gloss. 1. in c. Præterea, §. 1. dist. quæ dicit deoitorum etiam mortuum non debere sepeliri invito creditore, nisi prius sit satisfiat, per textum in cap. Quæ fronte, infra de appellat. Verum cautela hujusmodi hodie parum prodesse, quia hoc de consuetudine non servantur Judices, licet de jure ita sit, & sententias capitales executioni demandant, non expectatâ redditione rationis, sicut attestant Angel. & Roman. loco citato. Raphael Cuman. & Jas. in d. leg. Servus uni, in princip. Angel. de Maleficis, in ver. Erubi caput, num. 31. Paris de Put. de syndicat. fol. 356. cap. 2. num. 1. Præf. Caret. fol. 149. num. 82. Subdit tamen Capol. ubi supra, quod si in aliquo loco non esset servatum, quia non fuisset peritum, deberet servari, quia leges tolluntur per contrarium usum, non per delictum, ut notatur per Cynum, & alios in l. fin. c. De jur. dot. & per gloss. & Doctores in proximo insertis: §. 1. sed post dicit non esse denegandam brevem dilationem, puta bidui, vel tridui, dummodo tamen hæc quatuor concuziant. Primo scilicet, ut appareat dilationem non peti in fraudem differendæ, aut vitandæ executionis. Secundo, ut non subfistat timor, vel periculum, ut condemnatus possit decarcentibus evadere, aut alterius scandalari. Tertio, ut ille tertius non potuerit prius petere talem rationem sibi reddi Quarto, ut ex eo, quod sibi ratio non reddatur, possit pati aliquod præjudicium irreparabile. Ita Jul. Clar. Præf. Cuman. §. fin. quest. 97. vers. Ego vero dice-

22 Ulterius QUÆRO, cùm hic statuatur ut administratores bonorum alterius ordinari non debeant, nisi dimisso officio, & redditis ratiocinijs, numquid hoc sit generaliter verum.

Vincencius non advertens ad glossam, quæ hic ponitur in ver. Infamatur, dixit placere sibi, ut obligati ex administratione possint fieri clerici, quia simili habent, conveniri non possunt; si habent, etiam facti clerici possunt conveniri, vel si

facti sunt Monachi, monasterium convenitur, vel cedet quæ ad ipsum pervenirent: & hoc capitulum intelligi procedere post litem contestatam: convenit enim iure de mala administratione notatur, & idem in similibus. Fateretur tamen communiter omnes tenere quod hic tenet glossa magna, Abius, & Guilielmus Naso ejus scholasticus, ut refert hic Hostien. num. 9. dist. in glossa. Fortè nimis prolixam reputantes, indistinctè scripserunt obligatum ad ratiocinia nullatenus esse promovendum, per id, quod legitur, & notatur in l. Officiales, c. De Episc. & Clericis, Et si, dist. per totam; & quia cum hæc decretalis non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. 3. ff. De offic. Præfidi, & l. De pretio, ff. De publico: in rem adion. sed ut verbis utat Hostienus, non videtur tam solemnis, & rationabilis distinctio unico verbo cancellanda, arg. cap. Ecclesia vestra, §. ille, c. Denique, supra de elect. Verum Joan. Andr. num. 21. miratur de his verbis Hostienus, cùm ista distinctio glossæ fuerit Alani, ut dicit se vidisse in antiquis apparatibus. Quapropter conjungendo dicta glossæ, & Doctorum in hac materia sic distinguat. Aut agitur de administratoribus bonorum alicujus personæ Ecclesiasticæ, vel secularis, sed miserabilis, puta pupillorum, viduarum, vel similibus ex causa pietatis, & eleemosynar, & tales etiam in officio perseverantes non prohibentur ad ordines promoveri, si aliud Canonicum non obstat: nam & promoti possunt consimilium administrationum suscipere, ut cap. Pervenit, §. dist. c. Inductum, §. dist. c. Monachi, §. secundo, l. 6. quest. 1. & cap. In nona, l. 6. quest. 7. Ergo fortius ante Clericatum assumptas poterunt retinere, arg. l. 2. & ibi Bald. in 3. notat. c. De suscipiendis, & l. Per retentionem, ff. De usufructu. & cap. Quomodo, de jurejur. & hoc planum. Aut agitur de administratoribus bonorum personarum secularium non miserabilium: & tunc si ad agenda administrationem perpetuò fuerit distracti, ab Ordinibus perpetuò repelluntur, & sic intellige cap. Legem, §. dist. c. Quicumque, §. dist. Si verò ad tempus operati fuerint, quamdiu in administratione hujusmodi perseverant, nullatenus promovendi debent, cap. 1. & 2. & cap. Sed nec procuraciones, infra de Cler. vel Monach. cap. 1. & 2. 21. qu. 3. Ita Gollre. l. & Host. hic num. 6. Joan. Andr. num. 16. Helric. Boich. post principium, Bellam. num. 1. Butr. num. 7. Archid. in cap. Præterea, num. 2. §. 1. dist. Sin autem administrationem se potuerint, & remanserint ratiocinijs obligati, tunc loquere distinctionem glossæ nostræ in ver. Ratiocinia, cui adherent Innoc. Hostien. Jo. Andr. & reliqui omnes: nam si ratiocinia sint publica, puta quia Rem publicæ administrata sunt, promovendi non debent quousque rationes reddiderint, & liberatione fuerint soluti, quæ tunc, c. Præterea, §. dist. & l. Officiales, c. De Episc. & Cler. obligatus enim ex causa administrationis repararetur ab honoribus: ex causa verò mutui, vel alia simili non accretur, l. Rescripto, §. De introitus, ff. De maner. & honor. & l. Quisquis emensis, c. De Episc. & Cler. Sin autem ratiocinia sint alicujus personæ privatæ: tunc aut ante promotionem, vel in ipsa promotione sibi mota est questio, aut non est mota. In primo casu

subdistingue; nam aut ratiocinijs obligatus convenitur de dolo, aut de culpantantum, si de dolo, vel peridia ante finem litis ordinari non debet. c. Tante Dame, 81. l. d. l. Laici, 33. c. 1. d. c. Illud, 23. d. finit. c. Omnipotens, infra de accusat. & l. v. c. De prior. nam si condemnaretur, infamis esset. l. v. c. penult. ff. De his, qui uoluntur infam. Et sic intellige quod sic dicitur: si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum fuerit ordinari. Ecclesia infamatur. Ceterum ut hic prudenter advertit Holt. nu. 7. Quoniam hoc posset in fraudem, & per calumniam fieri, attendere debet iudex, & qualitatem oppositorum, & merita personarum; sique librat is certus sit de fraude, repellat opponentem; si certus sit de debito, repellat promovendum; si dubitet, assignet opponenti terminum competentem, intra quem probare debeat quod intendit; quo elapso si nihil probaverit, de cetero non audiat, nisi docuerit de rationabili impedimento, c. Cum inhibito, infra de clandest. desponsat. c. Ex publico, de convers. conjugat. Et melius incip. Frequens, §. sicut, & seq. eodem tit. lib. 6. cum alijs hic allegatis in glof. Si vero obligatus ratiocinijs convenitur de culpa, tunc promoveri poterit non obstant reclamacione Creditoris, cujus conditio non sit deterior ex promotione, cum lis debeat suo Marte concurrere sub eodem iudice, coram quo fuit preventa: ex promotione enim hoc casu foris non mutatur, ut c. Proposuit, infra de foro compet. & l. Cum quaedam puella, ff. De jurisdic. omni. iudic. In secundo autem casu principali, id est, cum ante promotionem, vel in ipsa promotione nulla sit mota questio, ordinari ex officio de qualitatibus ordinandi inquirere debet, ut cap. Quando Episcopus, 2. d. d. l. Et notatur in c. Litteras, supra de filijs Presbyterorum. In qua examinatione si manifestum apparuerit ipsi de dolo teneri, ordinari oportet eum repellere, sicut quemlibet criminofum, ut cap. Infames, 6. qu. 1. sed si Canonicum aliquod impedimentum non occurrat, promovendum debet idoneum reputare, ut notat Hostiens. in cap. uno, vers. Idem respondet, supra de scriptis, in ordin. facien.

In magna glof. ibi, Etiam sub eodem iudice. Nota singulariter hanc glofiam, quae intendit, ut Laicus convenitur de culpantantum coram iudice seculari, & postea effectus Clericus, teneatur sub eodem iudice causam prosequi, Quia sumpta occasione Joan. Andr. num. 19. & alij post eum late prosequuntur hanc questionem, & recentent multiplices seribentium opiniones. Ego vero plenius ressumendo materiam mutationis fori per susceptionem Ordinis, & clara a dubijs segregando, ordinat, & distincte prosequar questiones infra scriptas. Primo, scilicet an Laicus, qui non accusatus, nec conventus in Curia seculari, sed sine ulla fraude factus est Clericus, iudicari & puniri possit a iudice laico pro obligationibus contractis, vel de delictis commissis ante Clericatum. Secundo, quid si fuerit ordinatus in fraudem fori secularis. Tertio, an ad hunc effectum fraus sufficenter probetur ex hoc solo, quod fuerit ordinatus post commissum delictum. Quarto, an Laicus conventus in curia seculari, qui postea effectus est Clericus, pro illa causa a iudice laico iudicari, & puniri possit.

Quinto, quid dicendum in professo. Sexto, an Clericus conjugatus, qui post dimissum habitum & forisam deliquit, & pro eo delicto in curia seculari citatus fuit, deinde reassumpto habitu & tonitruo Laico proferre inservire cepit, possit a iudice laico proferre huiusmodi delictum iudicari, & puniri. Septimo, si Laicus inquisitus, & carceratus in curia seculari, & postea de carcere dimissus sub fideiussione de se representando interim fuerit ordinatus, an possit pro causa illa a iudice laico ad carceres revocari, & puniri. Octavo, an Laicus in exilium pulsus a iudice seculari cum hoc, ut si exilium non servaret, incideret in poenam trecentium, si postea ordinatus exilium non servaverit, & propterea ab eodem iudice in carcerem conclusus fuerit, sit remittendus ad iudicem Ecclesiasticum.

25 Primò igitur QUÆRO: An Laicus, qui non accusatus, nec conventus in curia seculari, sed sine ulla fraude factus est Clericus, iudicari & puniri possit a iudice laico pro obligationibus contractis, vel delictis commissis ante Clericatum.

26 Hæc prima questio non proponatur seclusa omni fraude, nec conventus in curia seculari, quia privilegium superveniens universaliter eximit, c. Frater noster, & ibi glof. in ver. Aliquid, 16. qu. 1. c. Cum capella, infra de privi. & liberat ab obligatione, qua quis antea tenebatur, cap. Ex antiquo, cap. Fraternitatem, & cap. s. servum, 54. dist. 1. penult. §. si post, & l. Spadonem, §. Scire, ff. De excusat. tutor. l. 1. c. ut, ff. De alimen. & cibor.

27 Legat. Item Sacerdotium superveniens tollit minus publicum jam in iunctum, ut expresse habetur in l. Prætor, circa princ. ff. De vicari. & excusat. minor, ibi: vel si qui Sacerdotium nati sunt; & solvit compromissum prius initum, ut l. Non distinguemus, §. Sacerdotio, ff. De arbor. Item dignitas superveniens tollit vinculum obligationis precedentis etiam voluntarie contractæ, ut l. Interdum, ff. De oper. libor. Item ubi secularis alias deberet esse iudex, propter rei conditionem debuit esse, cap. Tuam, de ordin. cognit. Item confugiens ad Ecclesiam etiam crimine prius commisso, non inde abstrahitur, nec medio tempore contra eum criminaliter proceditur, nisi in quibusdam criminibus propter eorum enormitatem, ut l. Præfenti, c. De his qui ad Ecclesiam confugiunt, & in Audien. de manuar. princ. §. Sed neque, & §. Neque autem homicidij, collat. 3. cap. Inter alia, de immunit. Eccles. ergo multo fortius hoc privilegium dabitur ei, qui se incorporat collegio Ecclesiastico; & videtur de hoc casus in l. Hoc accusare, §. Hoc beneficio, ff. De accus. Item videtur casus a contrario sensu in cap. Proposuit, infra de foro compet. exemplificando illum textum in laico post citationem promoti, prout exemplificat ibi Hostiensis in princ. Joan. Andr. num. 2. Collectar. in princ. & plerique alij. Hanc questionem disputavit Oldrad. & determinavit ut supra pro exemptione Clerici, subdens ita sententia sese Senaculum in Curia Aquehensi, ut videtur esse in ejus consil. 4. incipien. Fædus Clerici. Quod consil. ad litteram refert Petrus de Anchar. in d. cap. Proposuit, num. 6. & fuit opinio Dyni in l. Idem Vlpianus, ff. De excusat. Tutor. quem sequuntur Gulielmus de Cuneo in l. p.

l. penult. ff. Si ex vocal. cons. 897. Jacob. Buri-gar. in l. Si quis postea, per illum textum, ff. De iudic. & Bart. in l. 1. ff. De pœna. Et in hoc concordant opiniones omnes, quas hic ponit Joann. Andr. num. 19. & alij post eum: nam illarum varietas est in laico convento in curia seculari, qui postea factus est Clericus: secus in non convento, ut advertit Oldrad. d. cons. 4. vers. Qui autem contra istam opinionem, & latius dicam infra in 4. quest. numer. 41. nam, ut inquit Bellam. in d. cap. Proposuit, in 2. quest. numer. 7. de foro compet. refert multum an solum delictum præcedat status mutationem, quia tunc pro parte iudicis secularis nulla preventio; & ideo nullum dubium: hoc similiter certum esse affirmat ibidem Marianus Socin. in 15. articulo principali numer. 53. Sed & Covar. Pract. quest. cap. 32. numer. 4. vers. Prima conclusio, in hac materia ponit hanc conclusionem tanquam indubitam, videlicet ecclesiasticus Ordo post commissum delictum sine ulla fraude susceptus eam omnino liberat a iurisdictione iudicis secularis: idque frequentiori Doctorum calculo receptum esse attestatur Plaza lib. 1. Dist. cap. 35. numer. 1. & Jul. Clar. in practic. crimin. §. fin. quest. 36. numer. 38. vers. Sæpenumero contingit. Et hoc teneas sine trepidatione, quia cum personarum ecclesiasticarum exemptio a seculari potestate sit generaliter tam ordinatione Divina, quam Canonicis sanctionibus constituta, c. Si Imperator, 96. dist. cap. 1. & 2. & c. Si diligenti, infra de foro compet. Concilium Tridentinum, c. 20. sess. 25. & scripti plenè in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, num. 10. supra de Constitut. non est nostrum eam restringere, & coarctare ad obligationes contractas, & delicta commissa post Clericatum; & hoc teneat Curia, ut dicam infra num. 64. Procedit autem hæc conclusio etiam si laicus pro aliqua causa conventus fuerit coram iudice seculari: nam si postea ordines suscepit, quidquid sit in causa illa, in qua fuit inducta preventio, de quo agemus infra, in 4. quest. certe pro alijs casibus iudicium erit inchoandum coram ecclesiastico; sic probat textus in d. cap. Proposuit, ponderando illa verba: In prædicta causa ius revocandi forum non habet: quæ restringunt decisionem illam, & perpetuationem decisionis iudicis laici ad causam preventam, & ibi notat Bellam. in 4. not. vers. Et etiam non obstante, ubi dicit privilegium superveniens eximere generaliter a iurisdictione primi iudicis, etiam non obstante citatione precedenti, quia saltem in sequentibus privilegium locum habebit, arg. l. Cum quidam, §. Ficus, ff. De usur. & l. Ficus, ff. De iure fisci, l. Ea que, & Auth. Si minor, c. De integ. restitu.

28 Secundo QUÆRO, an factus Clericus in fraudem, videlicet ad declinandum iudicium fori secularis, pro delictis commissis ante Clericatum possit a iudice laico coerceri, & puniri. Non deservunt qui opinati fuerint Clericum utcumque in fraudem promotum gaudere fori privilegio, & huic opinioni adscribi possunt Authores, qui consenserunt laicum, etiam si ordines suscepit postquam fuit conventus in curia seculari, nihilominus nec in causis civilibus, nec in criminalibus posse a iudice laico iudicari, & puniri. Hi enim absque dubio sentiunt ordina-

tum in fraudem gaudere fori privilegio, cum fraus indistinctè præsumatur in eo, qui ordines suscepit post causam preventam, & ceptum iudicium in foro seculari, ut dicam infra in 3. quest. numer. 38. Quod teneatur nonnulli ex Antiquis hic relatis a Joann. Andr. num. 19. vers. terminantur, & post eos Agidius Bellam. in prædicta Decretali Proposuit, in 2. quest. numer. 7. vers. Quid dicendum. Et ex Recentioribus Episcopus Montis Marani in sua praxi archiepiscopali Neapolitana cap. 5. num. 5. vers. Quamvis etiam, quorum fundamenta adducam infra in 4. quest. numer. 42. vers. Tertia opinio. Nec obstat quod dicitur de fraude: quia, ut responderi ibi Bellam. hoc tantum operatur ut fraudulofus Clericus de huiusmodi fraude sit puniendus: sed hoc intelligitur per iudicem suum, cum secularis iudex potestatis eum puniendi sit proflus incapax, cap. Causam qua, de prescript. Item non obstat quod ex fraude sua commodum quis reportare non debeat, cap. Cum universarum, de reum permutat. cap. Officiu, de resam. cum similib. Quoniam hæc ratio esset attendenda si privilegium fori emanasset in favorem personæ suæ singularis. Sed non est ita, quia fuit concessum in favorem totius Ordinis Clericalis, ut cap. Si diligenti, infra de foro compet. Ergo propter delictum, vel odium personæ auferri non debet, ut in regul. textu. Distinctum, cum concordant. Exterum tamen Bellam. hanc esse iustam causam movendi summum Pontificem ad adendam constitutionem pro iudice seculari.

29 Item Dynus in l. Idem Vlpianus, ff. De excusat. tutor. originaliter distinguit inter civilem promotum bona fide, & promotum in fraudem, ut in primo casu etiam pro delictis ante ordinationem paratis gaudeat privilegio fori: in secundo autem non gaudeat, per textum in l. Si maritus, §. 1. ff. De adulter. ubi qui bona fide abest Republicæ causa non potest accusari; secus si abest in fraudem, & data operatur evitet cognitionem iudicis, ut ibi dicitur. Ad idem textus in l. Hoc accusare, §. Hoc beneficio, ff. De accusat. & in l. Et quid data opera, ff. Ex quibus causis, major. Ad hoc Concilium Tridentinum, c. 4. sess. 23. ibi, Non secularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præsentem hoc vitæ genus elegisse. Nec secundum eum obstat textus in l. 1. ff. De pœna, ubi indistinctè videtur inspicere tempus malefici commissi: quoniam ille text. procedit quando controversatur quæ pena debeat imponi; hic vero tractatur sub quo iudice reus debeat conveniri. Hanc Dyni distinctionem postea sequuti sunt Oldrad. cons. 4. circa finem, vers. Qui autem contra. Archid. in cap. Nemo, numer. 2. vers. Et hoc ubi bona fide, 11. quest. 1. Colled. in d. cap. Proposuit, in princ. & Henric. Boich. ibidem col. 2. vers. Et hoc ubi bona fide, & non in fraudem. Quis est Clericus, Bart. & Doctores in d. leg. 1. ff. De pan. Joan. Andr. & alij hic. Quorum opinio communis est, ut constat ex citatis per Auther. in Clem. 1. reg. 1. Vallart. 11. de offic. Ordin. & de communi testantur Imola cons. 119. incipien. An primum questum, numer. 1. Covar. alios adducens practic. quest. cap. 32. numer. 4. vers. Secunda conclusio. & Clar. in §. fin. quest. 36. numer. 38. vers. Sæpenumero contingit. Eamque multoties proba-

29

vit

vic S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum in clerico, qui demulo habitu, & tonsura deliquit. & postea habitum & tonsuram reallumens. & Ecclesie inservivit: declaravit enim hunc gaudere fori privilegio, dummodo non reallumens habitum in fraudem. Ergo idem dicendum in laico in fraudem promotore. Quandoquidem Clericus non beneficiatus quoad in habitu & tonsura non incidit, & non inservit Ecclesie, fori privilegium amittit, perinde ac si esset laicus; ex decreto Concilii Tridentini cap. 6. sess. 23. Unde quemadmodum reallumens habitum in fraudem fori privilegio non gaudet, ex S. Congregationis sententia; ita nec ille, qui in fraudem clericatum assumit. Quinimo in causa Nepesina Sacra Congregatio in specie hanc sententiam probavit etiam in laico, qui dicebatur primam tonsuram initiatus post commissum delictum ad declinandam iudicium secularis jurisdictionem, ut dicam infra in 4. qu. nu. 64. & 76.

Ad considerationes Bellamere respondetur, privilegium fori non censei concessum ei, qui clericatum assumpsit in fraudem ad eludendum iudicium seculari; quia fraudem committentes beneficio legis sunt indigni, cap. penult. de colus. regen. & in generali concessione privilegij non venit fraus. Si pater, & ibi Bart. in princ. ff. De his, qui in fraudem creditur. cum in omni dispositione fraus semper intelligatur excepta, l. Imperatoris §. 1. de prohib. feud. alienan. per Feder. Amlic. decis. 111. num. 3. & decis. 8. num. 3. cum alijs relatis ab Aleiaz. consil. 69. num. 10. & lib. 8. Put. decis. 134. circa fin. vers. Si autem, lib. 3. Quod vendicari sibi locum etiam privilegium non sit concessum in favorem singularium personarum.

31 Unde videmus privilegium, c. Odoardus, de solut. tametsi indultum fuerit in favorem ordinis clericalis, nihilominus non iustitragari dolose, ut decidit Dominus de Rota, decis. 241. lib. 3. par. 3. divers. Verat. decis. 278. lib. 1. Put. decis. 251. par. 1. Præterea ad rationes Bellam. responde, ut dicam infra in 4. qu. nu. 56.

32 Ceterum in hac materia fraudis duo sunt animadvertenda. Primum est, quod etiam laicus sit iudex competens in causa Clerici in fraudem promoti; non tamen potest eum personaliter iustitragere, nisi persona sit præventa, secundum opinionem Jo. Andr. de qua infra in 4. qu. nu. 52. & notat Marianus Socinus in dict. cap. Proposuit, num. 53. & alij inferius relati in 5. quæst. num. 71.

33 Alterum est, quod ubi veritur controversia, an Clericus fuerit in fraudem promotus, nec ne, cognitio spectat ad iudicem Ecclesiasticum; nec iudex laicus potest procedere, nisi præcellerit declaratoria Ecclesiastica super fraude, ut dicam infra, num. 74. Et utramque animadvertionem multoties probavit eadem Sacra Congregatio, & in specie in subiectis declarationibus, videlicet: Præsupposito quod quidam Clericus initiatus primam tonsuram demisso habitu, & servitio Ecclesie dederit mandatam ad committendum præventum delictum; postea vero resumpto habitu, & servitio Ecclesie fuerit commissum præventum delictum, quo tempore in habitu & tonsura incedebat inserviendo divinis; dubitatur an Clericus prædictus fori privilegio gaudeat,

34 Alij distinguentes dicunt hunc casum dupliciter posse contingere. Primum, cum quis ordinatur longè post maleficium commissum. Et hoc primo casu in rubricis concludunt, fraudem non præsumi; quia temporis intervallum fraudis suspicionem excludit, & est textus notabilis in l. 4.

Die prima Februarii 1607. Sacra Congregatio censuit debere utique gaudere, nisi in fraudem habitum resumpserit, quod iudex ecclesiasticus despicere debet; ac propterea si de huiusmodi fraude constiterit, iudicem secularem cætenus in illum jurisdictionem habere, quatenus à sacris Canonibus permilla est illi jurisdictione in eos, qui post delictum commissum in fraudem ordinibus initiati sunt. Rursus quidam diecesis Lunen. Sarzanen. in puerili ætate constitutus suscepit Ordines minores, sed deinde per viginti annos in circa nunquam gestavit habitum nec Tonsuram Clericalem, sed semper incescit uti secularis, & uti talis per didum tempus habitus fuit. Verum novem, vel decem abhinc mensibus cum fuisset occisus quidam eius frater carnalis, statim resumpsit ex suo capite, & abique aliqua descriptione ecclesie habitum, & Tonsuram Clericalem; & aliquando etiam inservivit ecclesie interessendo in choro divinis officijs, ac etiam inserviendo Missis. Modò fuit occisus pater occisoris fratris dicti Clerici; & iudex secularis prætendens inquirere de dicto homicidio contra Clericum prædictum, illum carcerari fecit, & in actu capture fuit inventus sine Tonsura, & cum armis; ipse vero ad declinandam jurisdictionem secularem exhibuit instrumentum suorum Ordinum, ac per testes probavit a dicto tempore novem, vel decem menses se gestasse habitum, & Tonsuram Clericalem, ac etiam inservisse ecclesie. Ex hoc dubitatur, numquid debeat gaudere privilegio fori ecclesiastici. Die 26. Aprilis 1607. Sacra Congregatio Concilii censuit huiusmodi inquisitionem, an iniquitatem resumpserit habitum in fraudem, spectare ad iudicem ecclesiasticum. Ceterum an talis fraus subit, nec ne, ipsum magis scire posse: itaque eius numeris esse id discernere. Ita etiam fertur respondisse Sacra Congregatio super controversijs jurisdictionalibus in causa Civitatis Castellane 18. Februarii 1631.

37 Tercio QUÆRO, an fraus præsumatur ex hoc solo, quod post maleficium commissum quis fuerit ordinatus, an vero ad hoc requiratur, ut ante Clericatum fuerit in curia seculari conventus, vel accusatus, aut in crimine deprehensus. Et quidem indistinctè fraudem præsumi ex eo, quod post crimen commissum timore secularis punitionis ordinem suscepit, affirmat Bald. in l. 1. num. 7. C. An servus ex suo facto, ubi reprobat Dyni distinctionem, de qua in questione præcedenti, num. 28. dicit per eam confundi totam regulam; quia cum sciat se deliquisse, & sic debitore esse, eo ipso constat de fraude, ut l. Quæstionem, ff. Qui, & à quibus. Item non potest mutari fori, cum iam esset acquisitum jus Republicæ, arg. l. Post contractum, ff. De donat. & l. Chirographus, §. final. ff. De admim. ff. Tutor licet subdat hoc esse limitandum nisi poena corporalis esset imponenda.

36 Alij distinguentes dicunt hunc casum dupliciter posse contingere. Primum, cum quis ordinatur longè post maleficium commissum. Et hoc primo casu in rubricis concludunt, fraudem non præsumi; quia temporis intervallum fraudis suspicionem excludit, & est textus notabilis in l. 4.

37 Alij distinguentes dicunt hunc casum dupliciter posse contingere. Primum, cum quis ordinatur longè post maleficium commissum. Et hoc primo casu in rubricis concludunt, fraudem non præsumi; quia temporis intervallum fraudis suspicionem excludit, & est textus notabilis in l. 4.

38 Alij distinguentes dicunt hunc casum dupliciter posse contingere. Primum, cum quis ordinatur longè post maleficium commissum. Et hoc primo casu in rubricis concludunt, fraudem non præsumi; quia temporis intervallum fraudis suspicionem excludit, & est textus notabilis in l. 4.

38 Si ab ignoto, ff. De manumiss. & post Jacob. Butrig. notat Bart. in leg. Palla noviss. ma, col. 1. vers. Et per hoc dicebat, C. De pactu. Bald. & Angel. in l. Si quis cum alter, ff. De verbis, obligat. & idem Bald. in l. fin. in 1. quæst. C. Si servus extero, Alexander consil. 28. in causa, & lite, num. 7. lib. 5. Quemadmodum enim arguitur fraus ex brevitate temporis, ut inferius dicitur; ita fraudis cessare debet suspicio ex temporis intervallo, ut idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, l. final. §. fin. ff. De legat. 3. & ut contrarium ead. sit disciplina; l. 1. ff. De his qui sunt sui, vel alieni iura, & ita arguit Cravetta consil. 44. Nobilit. num. 2.

38 Secundo hic casus potest contingere cum laicus in continenti post maleficium commissum curavit se Clericum fieri. Et hoc secundo casu existimant hunc præsumi ordinatum secularis iudicij fugiente fraude: conjecturatur enim fraus ex propinquitate actuum, & brevitate temporis quod intercessit inter delictum commissum, & ordinationem subsequitam cap. Officij, & ibi gloss. 1. & Anchar. in ult. notab. de elec. l. Si veni, §. fin. ff. De privileg. creditur. & notat Bart. in l. Post contractum, col. 4. vers. Quarto præsumitur, ff. De donat. & alij cum alijs ab Anton. Gabrieli Commun. consil. lib. 1. titulus de præsumption. consil. 13. num. 6. & 7. Et ita in specie distinguunt, quamvis hæc non allegent, Hippolyt. de Martil. in l. Statu liber ff. De question. & Boil. in titulus de panu, num. 38.

Sed his non obstantibus concludendum est indubitanter fraudem non præsumi, nisi prius fuerit in foro seculari conventus, vel accusatus, aut in crimine deprehensus, arg. tex. opt. in l. final. ff. De bon. eor. qui mort. sibi conserver. ubi qui sibi mortem conserver. non præsumitur id fecisse propter maleficium commissum, nisi prius fuerit accusatus, aut in crimine deprehensus ad idem textus in l. ult. ff. De re milit. ubi factus miles post commissum delictum non repellitur à militia, nisi prius fuerit postulatus, id est, accusatus, ut ibi exponit gloss. Concordat textus in l. 1. C. De rei postulat. lib. 10. & notatur in l. Si quis postea, ff. De iudicij, & in l. Si adulterium, §. Si eo tempore, ff. Ad l. l. de adulter. & ita concludit Dyn. in præalleg. l. Idem Vlpianus, ff. De excusat. tutor. cum quo alij transeunt in l. 1. ff. De pan. ut idem Bald. faceret in d. l. 1. num. 7. C. An servus ex suo facto. Idem firmant Gulielm. de Cuneo Jacob. Butrigar. & Bart. super cit. in prima quæst. num. 27. ubi declarantes opinione n. Dyni quod promotus sine fraude existimatur à jurisdictione primi iudicis, dicunt eam procedere in delincente pot. secularem iudicem non præventum, & sequuntur Oldrad. Archid. Collet. & alij citati in præcedenti questione, num. 28. vers. Hanc Dyni distinctionem, & censuit S. Congreg. Concilii: ut dicam infra, me 72. & num. 76.

39 Addit Jacob. Butrigar. in l. Si quis postea, ff. De iudicij. & criminis infamiam fraudis præsumptionem inducere allegat. Qui rei postulati, ff. De bon. eor. qui mort. sibi conserver. l. unica, C. De rei postulat. lib. 10. & l. fin. ff. De re militar. idem tenet Covarr. practica, quæst. cap. 32. num. 4. vers. Secunda conclusio, & ita censet major pars Interpretum, ut testatur Piazza lib. 1. de iudic. c. 63. f. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

num. 1. & Clar. in §. fin. quæst. 36. vers. Sed in hoc proposito.

Sed hæc opinio non videtur vera, quia non fit fraus iudici ex mutatione fori, nisi iudicium coram eo fuerit inchoatum, prout requiritur ad hoc ut ejus jurisdictione perpetuetur, & non profici mutatio fori, ut l. ubi capitur ff. De iudic. d. l. Si quis postea, & l. penult. ff. De iurisd. ut. om. iudic. & d. cap. Proposuit, de foro comper. Unde præventionem requirit Jo. Andr. in num. 19. vers. Puto quod in civili; cuius opinionem postea ferè omnes sequuti sunt, ut dicam infra, num. 51. & seqq. Nec obstant iura allegata, quia potius probant oppositum, cum requirant ut reus fuerit postulatus, vel in crimine deprehensus; & sic non sufficit, ut sic distamur. Et eodem modo responderetur ad d. l. Post contractum ff. De donat. & d. l. Chirographus, §. fin. ff. De admim. ff. Tutor. quas Bald. allegat pro sua opinione, quoniam requirunt, ut præcedat sententia condemnatoria; & ita in contrarium retorquentur. Nec obstat textus in d. l. Quæstionem, ff. Qui, & à quibus, quia ibi agitur à quo tempore poena sit indigenda, sed non sub quo iudice.

40 Longè autem magis abesse præsumptio fraudis, si ante perpetratum delictum quis emulisset votum ingrediendi Religionem, aut suscipiendi ordinem sacrum, ita Bald. in l. 1. num. 1. C. An servus ex suo facto, dicens hoc casu posse salvari Dyuum; quia iste status erat impletus à tempore delicti; & ideo iudicandum tanquam de Clerico, vel professo. Idem firmant Jac. in l. Cum quædam puella, ff. De iurisd. ut. om. iudic. Martil. singulari 134. Covarr. loc. cit. & Chassan. in consuetud. Burgund. rubric. 1. §. 5. vers. Archidiaconi, num. 68. qui tamen subdit se non credere hanc opinionem à prædictis fore admittendam. Sed male; quia etiam sine hoc fraus non præsumitur, nisi præcellerit accusatio, vel deprehensio in crimine, ut ex dictis constat.

41 Quarto QUÆRO, An laicus conventus in curia seculari, qui postea effectus est Clericus, post illa causa à iudice laico iudicari, & puniri possit.

Celebris est hæc controversia, & usi fortissimi admodum frequens. Goffred. in c. Eam re, de rescriptis, arguens pro, & contra, ad partem affirmativam inducebat illam decretalem, & alia iura, que probant ex mutatione status quem non liberari ab eo, ad quod prius tenebatur, videlicet l. Si quis postea, ff. De iudicij. l. Si reus, ff. Iudicij. sol. l. Cum quædam puella, ff. De iurisd. ut. om. iudicij. c. 3. 16. quæst. 1. c. 1. c. Admoneo, 33. quæst. 2. c. Designata, & cap. Præterea, 51. dist. c. Ex antiquo, c. Frequens, & c. Si servus, 54. dist. c. Gaudemus, in fin. infra de divor. Ad partem negativam inducebat c. Si quis iam translatus, 21. quæst. 2. c. unico, 18. quæst. 1. c. Ne pro casu libet, 16. quæst. 1. c. Ferrum, 59. dist. c. Deinde, 26. dist. l. Non distinguemus, §. Sacerdotio, ff. De arbitrij. l. penult. §. ult. ff. De vacat. muner. l. Spadonem, §. Scire, ff. De excusat. tutor. l. Item, ff. De aliment. & cibarij. legat. l. Eum actum, & l. Atqui natura, ff. De negot. gest. institut. de assignat. libere; datur, & nil ulterius addebat: Sed alibi idem Goffred. & alij juris interpretes in varias

opiniones scinduntur, quas hic recitant Joan. Andr. num. 19. Bellam. in 2. quast. Butr. num. 9. Cardin. in 9. quast. & Anchar. num. 2. vers. ultima. Joan. Andr. Siquidem Abb. Siculus super hunc textum non scripsit, ut incantē dixerunt moderni Collectores hic: nam lectura in ejus volumine inserta non est Abbatis, sed Antonii Butr. ut patet ex illius inspectione. Legitā recensent has opiniones in l. 1. ff. De parr. & l. si quis postea ff. De judic. Aliqui ex Canonistis in c. Proposuit, ubi in specie Anchar. num. 6. in fin. & plenius Mar. Socin. in 1. s. articula principalis, num. 4. ff. Versum exemplum de foro comper. Archid. Turcrem. Gemm. & Prapolt. in cap. Nemo 1. i. quast. 1.

Prima opinio est Alani, Goffredi, & Bernardi hic, qui scripserunt indultē iudicem laicum posse procedere idem Vincenr. in c. At si clerici, de judic. & Hostien. hic addentes iudicem secularem posse etiam procedere ad executionem sententię. Id ipsum firmant in d. c. Proposuit, Holt. in princ. Joan. Andr. num. 2. Collectar. in princ. Bellam. num. 1. Butr. num. 7. & Abb. num. 13. qui omnes exemplificant illam decretalem in laico, qui conventus in foro seculari postea factus est Clericus, asserentes eum non posse in causa illa declinare jurisdictionem iudicis laici: & ex Legillis Gulielm. de Cuncto, in l. penult. ff. Si ex nox. al. caus. agat. Jacob. Buf. figar. in d. l. Si quis postea, & Bart. in l. 1. num. 1. ff. De parr. ubi dicunt mutationem status in preventivo non prodesse, quo minus primus iudex pronunciet, & exequatur, ut hic refert Bellam. num. 8. vers. Septima opinio, & consenit Bald. in d. l. Si quis postea, in princ. ff. De judic. dicens, (Nota quod fuisse, quod citatus sit tempore citationis de foro citantis, nec mutat forum, licet mater qualitate personę, ut quia fiat Clericus. Est ergo hic expressum quod Clericus allumptus post citationem nil prodest.) Hęc Bald. Idem determinavit Barthol. Buxien.

in questione sua Venerabili 32. quę incipit, Aliquis litigabat, inter etiam, commun. tom. 17. pag. 54. Motus, quia continentia causa dividi non debet, ut l. Nulli, c. De judic. in Auth. De exception. collat. 7. & in c. 1. infra, de sequer. possess. ubi eum semel creptum est iudicium, ibi finem accipere debet, ut l. Vbi captum, ff. De iudic. cum præsertim de qua causa cognoverit iudex, de ea pronuntiare debeat, ut l. De qua re, ff. eod. tit. Item si aliquis lite pendente factus est miles, nihilominus iudicium debet sub primo iudice terminari, ut leg. Si quis postea, ff. De judic. Et similiter si mulier, quę coram aliquo iudice litigabat, pendente iudicio facta sit de foro alterius, tamen primus iudex terminabit causam, ut l. Cuiusdam puella, ff. De iurisdic. omni. iudic. Item res transire debet cum onere suo, & cum sua causa, ut c. Cum non sit, de Decim. & in hoc tandem testidet per illam Decretalem, Proposuit, de foro comperentis, & ad hanc partem Joan. Andr. allegat. leg. 2. in princ. & l. Tutor, ff. De excusat. Tutor. l. Incola, la secunda, ff. Ad municip. l. Semper, §. Ille vicia, ff. De iur. iur. leg. Adulteriam, §. 1. ff. De adulter. l. Officiales, c. De Episc. & Cler. Non obstat, quod privilegium superveniens universitaliter eximat, & liberet ab obligatione,

qua quis tenebatur, ut in iuribus supra per Goffred. inducis ad partem negativam, quoniam per actum conventionis privilegium fuit præventum; & ideo non suffragatur, ut d. l. Tutor, & ita ad hanc oppositionem respondet in d. cap. Proposuit, Holt. in princ. Joan. Andr. num. 4. Bellam. in 4. notab. & Butr. num. 10. Federicus de Sen. tom. 97. n. 4.

Secunda opinio fuit Joannis de Deo in Cavillationibus sub rubr. de privileg. Clericorum in fin. ubi supradictam opinionem distinguens, dixit eam esse veram, & iudicem laicum posse procedere si causa sit civilis, secus si sit criminalis, quia hoc secundo casu procedit iudex ecclesiasticus tantum, cap. De persona, 11. quast. 1. cum similib. Pro hac distinctione videtur calus in l. Qui cum uno, §. Item ff. De re militari, ubi res de capitali crimine postulat, & postea factus miles non est remittendus ad iudicem, sub quo pollularis est, quod si est ita in milite armate militie fortius obtinere debet in Clerico, quę est miles cęlestis militia, ut in proposito arguit Jacob. Butrigar. in l. pen. ff. Si ex nox. caus. agatur.

Tertia opinio primę opposita ex diametro est eorum, qui simpliciter asserunt iudicem secularem non posse procedere nulla habita distinctione causarum civilium, vel criminalium. Moventur primò per l. Non distinguemus, §. Sacerdotio, ff. De arbitri. & d. leg. Quicumque, §. Reus, ff. De re militari, & leg. Nos accusasti, §. Hoc beneficio, ff. De accusat. ad idem l. Prator, §. 1. vel si quis Sacerdotium, & §. final. & l. Hu honoribus, §. Aucto, ff. De vacat. muner. leg. Item Vlpian. & l. Spadanem, §. Si autem, & l. Iurisperito, ff. De excusat. Tutor. Moventur secundo, quia res lite pendente devenit ad eum casum, à quo non poterat inchoari. Ad hoc facit regul. Iuri factam, cum concord. l. Possibilitatem, ff. De suspens. Tutor. l. 4. §. 1. ff. De liber. agnoje. & quod notatur in l. Nemo potest, c. circa med. 2. gloss. ff. De legat. tertio. Moveatur tertio, quia fugiens ad Ecclesiam habet immunitatem, cap. Inter alia, de immunit. Ecclies. etiam si primò fuerit carceratus; quoniam ad mortem damnatus: nam si quo tempore ad supplicium educitur, per Ecclesiam, vel Cemetery intertransit, gaudet immunitate Ecclesie, neque potest inde violenter extrahi: & est communis opinio, ut attestatur Remig. de immunitate Ecclesie, fol. 301. in 30. s. ultentia, & ita se vidisse in facto iudicari affirmat Chaffan. super consuetud. Burgund. fol. 55. num. 121. quem refert Boer. de c. 1. 10. post num. 8. & Clar. in §. fin. quast. 30. vers. Scias autem. Ergo fortius hac immunitate gaudere debet qui factus est Clericus.

Movetur quarto, quia declinatoria noviter orta bene opponitur post litem contestatam, c. Insuper ante de esse, delegat. gloss. in Clement. l. ad sequer. possess. & fruct. quam in terminis Clerici præventi allegat Socin. Senior cons. 91. n. 14. in fin. vers. Aut Clerico, lib. 3. Ultimo movetur per alterum fortem in cap. Calumnia, 14. q. 6. ubi res alterata, vel consecrata non restituitur priori domino, His addi potest textus in l. Qui autem, §. Si quis exeat, cypus hæc sunt verba, Qui autem novo privilegio utitur, non videtur in ead. causa sili, ex qua Paul. de Caltr. in l. Præcedenti colligit privilegium generale, quod quis non

non teneatur coram tali iudice comparere, extendi etiam ad iudicem præventum, & sequitur sal. in l. Cuiusdam puella, num. 9. circa finem, ff. De iurisdic. omni. iudic. & pro hac parte secundum Joan. Andr. hic bis fuit in disputationibus determinatum, & placet Archid. Turcrem. Gemm. & Prapolt. in cap. Nemo,

11. quast. 1. propter ordinem impellam, præcipue ubi agitur de pena corporali. Nec obstant iura contraria, videlicet leg. Si quis postea, & leg. Cum quadam puella, & c. p. Proposuit. Quoniam ut ipsi respondent. in illis iuribus, si bene inspiciantur, non mutatur forum, sed adjicitur forum foro; nam aliud est tori adjecto, aliud mutatio, l. Senator, ff. De Senator. & l. Si cum §. Item si ferru, ff. De exercit. ad. Per Clericatum verò mutatur status, & forum, ut cap. 1. §. 3. distin. ibi, nequaquam studeat saculum, fugere sed mutare, cap. Quid praderit, c. 1. distin. ibi. (In aliud vitæ genus caleata reverentia ecclesiasticę disciplinæ transire.) Concilium Tridentinum cap. 4. sess. 2. 3. ibi, hinc vult genus elegisse. Quinimo non tantum mutatur forum, sed etiam genus fori, ut c. Duo sunt genera, 12. quast. 1. & ita ad illa respondent in specie Philipp. & Franciscus Vercellen. in prædicta De re tali, Proposuit, quos hic refert Joan. Andr. num. 19. vers. Ad contraria, & eod. modo respondet Archid. in c. Nemo, num. 2. 11. quast. 1. & Oldrad. cons. 4. Quod laicus delinquens num. 1. vers. Ad contraria verò. In eadem opinione dicit se magis inclinare Regidius Bellam in eod. cap. Proposuit, in 2. quast. num. 7. vers. Quid dicendum, de foro comper. duplici fundamento. Alterum est, quia privilegium non est concessum Clericis in favorem singularium personarum, sed in favorem totius Ordinis Clericalis, ut c. Si diligenti de foro comper. Igitur non possunt Clerici hinc favori tacite, vel expresse renunciare, ut ibi dicitur, & est communis Doctorum sententia, ut attestatur Boer. super consuetud. Biterren. fol. 26. col. 3. & Clar. §. fin. quast. 36. vers. Secundo inferitur. Ergo nulla ratio habenda est obligationis personalis inducitur per causę preventionem coram iudice seculari.

Alterum fundamentum est quia coercitio clerici est jurisdictionis merè spiritualis, quę non cadit in laicum, & cypus laicus est omnino incapax, c. Causam de præscrip. & legitur, & notatur in cap. 1. & 2. de cap. Si diligenti, de foro comper. in c. 2. & cap. At si clerici, de iudic. Igitur de pendentia, vel connexitas iudicii nihil facit, ut c. Tuam de ordin. cognit. cap. Lator, de re iudicat. & c. Causam que, si secundo quis sili legitur. Et hæc duo fundamenta simul iuncta secundum eum videntur dissolvere omnia argumenta contraria. Et ad obiectum de fraude responder, ut dixi supra in 2. quast. num. 28. vers. Nec obstat, subdit tamen argumenta contraria esse sufficientia ad inducendum Summum Pontificem super hoc potestatem habentem ad faciendam novam constitutionem per iudice seculari.

Domum hanc tertiam opinionem tuetur bo. men. D. Robulterius olim Rotæ Auditor in ejus voto relato per Marches. de commiss. de commiss. avoc. caus. part. 2. §. 2. à num. 130. usque ad num. 140. Quod quidem votum fuisse ab omnibus votantibus approbatum in plena Signatura Justitiz testatur idem Marches. dict. §. 2. num. 95. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

fol. 314. subdens se illud retulisse ad publicam utilitatem & futuras controversias sedandas, & num. 166. refert id ipsum in alio simili casu fuisse resolutum.

Quarta opinio est illorum, qui dicunt tertiam opinionem procedere si bona fide, & sine ulla fraude factus sit Clericus, alias secus. Est hujus sententię fuit originaliter Dynus, cypus fundamenta retulimus supra in 2. qu. num. 28. vers. Verum Dynus, licet hæc quarta opinio videatur extra terminos, de quibus nunc agitur, quia præfens quæstio proponitur de Leico, qui prius fuit conventus coram iudice seculari, & postea procuravit se Clericum fieri; quod semper præsumitur in fraudem fecisse, ut fusc ostentum est supra in 3. qu. num. 38. vers. Sed in non obstantibus, nisi dixeris posse contingere, ut aliquando abicit fraus etiam in preventivo, veluti etiam quos ordinatur non voluntarie, sed tradus à superiore, sed de hoc latius dicam infra num. 62.

Quinta est opinio Specul. in tit. de reo, vers. Sed quid si pendente, & vers. seq. Qui videtur potius inclinare in opinionem primam Alani, & secundam Joannis de Deo, dum ai. in causa civili omnes tenere causam esse terminandam sub eod. iudice, per d. cap. Proposuit, de foro comper. & per d. l. Si quis postea, ff. De judic. l. Si quis decurio, c. Ad, l. Cornel. de fals. l. final. §. Ex bonis, ff. De bon. damnat. licet quidam contradiant. Sed si causæ est criminalis dicit eam fore terminandam coram Ecclesiastico, cum secularis non possit punire. c. De persona, 12. q. 1. & c. At si Clericus, supra de judic. In contrarium tamen allegat cap. Epiphannium, 2. quast. 3. auct. Quæ in provincia, c. 70. de crim. ag. ap. cap. 1. §. q. 6. Verum finaliter concludit etiam causam criminalem finendam esse coram iudice citante, sed mandabitur executioni per Ecclesiasticum, arg. c. Postulasti, de foro comper. c. 1. de raptor.

Sexta denique opinio est Joan. Andr. hic n. 19. vers. Puro quod in civili, qui concordando iura, & opiniones contrarias: Puro, inquit, quod in civili, vel criminali nulla distinctio personarum per secularem iudicem fieri possit, ut ponere in carcerem, vel mala pagha, vel detinere, vel similia; & etiam in criminali realis executio per ipsum secularem, qui inchoavit, fieri poterit; ut sic Clericus exemerit personam quoad omnem manus injectionem, vel distinctionem; sed non exemerit causam à jurisdictione preventientis quoad ipsius procellum, & instantiam finendam, & realiter exequendam, allegat simile in c. Sanè de foro comper. ubi in reali est quis quandoque iudex causę, & non personę.) Et paulo post subdit: (Quę dicta sunt de personali distinctione, procedere non videntur in illo, qui in carcere secularis iudicis existens ibi ordinaretur. Tum quia hic præventa est causa, & persona. Tum quia Ordo non invenit istum libetum, Tum denique, quia ex contrario nihil eluderetur iustitia.) Et ad hæc duo facit quod notat idem Joan. Andr. in cap. Sanè, num. 4. in ver. Apud omnes, infra de celebrat. Miserrum, ubi post Vincenr. & Holt. ibi, & gloss. Joan. in c. Quæstum, in ver. In partibus, 13. q. 2. concludit damnatum ad mortem suscipientem Corpus Christi, juxta textum in c. Quæstum, 13. q. 2. non gaudere immunitate; reddens rationem,

quia Corpus Christi eum captivum invenit, & sic captivum dimittit, ne videatur iustitiam damnare, & ita pluries iudicatum fuisse refert Iguen in l. 1. in prime. num. 6. ff. ad Syllan. an. quem refert Clar. in §. fin. qu. 98. vers. Sed p. Supradicta opinio Joan. Andr. postea adhaerent Doctores frequentiori calculo, & in specie in hac Decretal. Butr. num. 9. Cardinal. in 9. qu. Anchar. num. 2. vers. Primo; Joan. Andr. & Marian. Socin. in d. 1. §. articulo principali, num. 53. & seq. Anchar. in c. Sa qua, qu. 13. num. 19. de reg. jur. lib. 6. Feder. de Sen. conf. 97. incipien. Quoniam, quae est repetitio dicitur. cap. Proposuit, num. 5. Et hanc Theoricam Joan. Andr. esse communiter receptam testatur Stephan. Aufr. alios adducens in tract. de potestat. secular. super person. Belesim. i. regula. fallent. i. 1. n. 1. inter tract. commun. tom. 14. fol. 390. & consentiunt Domini de Rota, ut dicam infra, num. 161. in fin.

54 Ex dictis Joan. Andr. in hac sexta opinione eliciuntur quatuor conclusiones in causis civilibus, & quatuor item in criminalibus. In causis civilibus; Prima conclusio est, iudex secularis qui verbaliter citavit laicum, qui postea factus est Clericus, potest causam prosequi, & definitiva sententia terminare: & in hoc concordant opinioes omnes, de quibus supra, nu. 41. excepta tertia.

Secunda conclusio. Idem iudex potest sententiam realiter exequi in bonis Clerici, in quo similiter excepta tertia opinioe omnes concordant.

Tertia conclusio. Idem iudex non potest Clericum pro illa causa personaliter distinguere, veluti ponere in carcere, vel mala pagha. Discordare videtur prima opinio dumtaxat in specie sui generalitate.

Quarta conclusio. Iudex secularis si pro debito civili realiter, id est per capturam personae citaverit laicum, qui existens in carcere ordinatus sit Clericus, potest in causa procedere, eumque in carceribus detinere. Opiniones omnes conveniunt, praeter tertiam.

In causis criminalibus prima conclusio est, iudex secularis, qui verbaliter citavit laicum, qui post commissum delictum factus est Clericus, potest in causa procedere, & pronuciare. Haec conclusio concordat cum prima, quarta & quinta opinioe.

Secunda conclusio. Idem iudex potest sententiam suam exequi realiter in bonis Clerici, concordat prima & quarta opinio.

Tertia conclusio. Non tamen potest eandem sententiam exequi in persona, nec Clericum personaliter distinguere: concordant omnes opinioes, & solum prima videtur discrepare a tertia sui generalitate.

Quarta conclusio. Iudex secularis, qui pro criminali causa realiter, id est, per capturam personae citavit laicum, qui dum detineretur, factus est Clericus, potest eum distinguere, & punire etiam in personam: concordat prima & quarta opinio. Et probantur conclusiones supra scriptae iisdem rationibus, & auctoritatibus, quibus dicuntur opinioes cum eis concordantes: quas quidem conclusiones videtur etiam collegisse Anton. de Butr. num. 12. vers. Concludendo: qui explicans mentem Joan. Andr. distin-

guit sic. (Quandoque queritur an mutatione status de laico in Clericum mutetur iurisdicatio: quandoque an mutetur executio, vel exequendi potestas. Si queritur, an mutetur iurisdicatio: tunc tene, aut est praevienta iurisdicatio, & persona; seu executio, quia iam captus est, & efficitur sibi clericus; & non proficit mutatio: aut non est praevienta persona, seu executio, quia non capta, sed sola causa, vel iurisdicatio, ut quia est citatus, vel lis est contra eum contestata; & tunc non impeditur iurisdicatio quoad processum, & causam finiendam; & sic ille remanet iudex cause, & non personae. Quandoque queritur an mutetur executio; & tunc aut persona, aut causa, seu executio est praevienta, quia iam est in carceribus positus; & non proficit etiam quoad executionem. Et etiam quoad exequendum modum mutatio fori. Aut non est praevienta persona, seu executio, sed solum causa, quia sine citatus, vel lis contestata; & tunc quaedam est executio preparatoria, & restrictiva personae, ut ponere ad carceres post Clericatum, vel alias distinguere personam ne fugiat; & ab hoc eximitur. Quaedam est iurisdicatio realis, & hanc adhuc facere potest iudex secularis, nec prodest mutatio status. Quaedam est executio decuciua; hanc sicut alias, si est personalis, facere non potest: si realis sit.) Haec Butrus.

55 Supradicta omnia praeteringi possunt hac una conclusione, videlicet, iudex secularis, qui in causa civili, vel criminali sive per citationem, sive per capturam praevient contra laicum, qui postea factus est Clericus, potest causam illam prosequi, ac definire, & exequi realiter, vel personaliter ad limites praeventionis dumtaxat, & non ultra.

56 Non obstant duo motiva Bellam. de quibus supra in tertia opinioe, num. 48. videlicet incapacitas laici; & privilegium ordini concessum: nam responderi potest iurisdictionem iudicis laici in causa ante Clericatum praevienta perpetuari in Clericum propter principium habile, licet postea deveniret ad casum a quo non potuit inchoari, ut in d. cap. Proposuit, de for. compet. & ibi dixi, num. 13. cum concordat, supra allegat. pro prima opinioe. Facit l. Nec enim, ff. De iur. ad. privat. cap. Consultationibus, de iur. patr. cap. Placet, de convers. conjug. cap. Discretionem, de eo qui cognovit consanguineum uxoris, & cap. Factum, de reg. jur. lib. 6. Et est simile in Clerico litigante coram iudice seculari: nam cum laicus sit iudex competentens, quia actor sequitur forum rei, cap. Si Clericus laicum & c. Cum sit generale, de foro compet. propter principium habile est etiam iudex in causa reconventionis, c. 1. de iur. per. secundum opinioem, quam dicit communem, & late tenet Decius in c. At si Clerici, a num. 156. de iudic. & magis communem, & de consuetudine observatam, Stephan. Aufr. de potestat. secular. super Belesim. person. in 2. regul. num. 4. in 3. fallentia.

57 Item est simile in Clerico, qui efficitur haeres laici iam conventi coram iudice seculari: quia instantia sicut praemittitur cum laico inchoata transit in Clericum: secundum unam opinioem, quam sequuntur Bald. conf. 340. tria sunt, vers. Item quia dicitur Clericus, lib. 2. Imol. in l. si enim hominem, ff. De iudic. & alii, quos refert

58 Item est simile in Clerico, qui efficitur haeres laici iam conventi coram iudice seculari: quia instantia sicut praemittitur cum laico inchoata transit in Clericum: secundum unam opinioem, quam sequuntur Bald. conf. 340. tria sunt, vers. Item quia dicitur Clericus, lib. 2. Imol. in l. si enim hominem, ff. De iudic. & alii, quos refert

refert, & sequitur Aufr. ubi supra, num. 7. in 6. fallentia, dicens illam maxima aequitate fulciri, & adducens rationem, quae facit ad propositum nostrum, videlicet, quia alias tertius laedere sine culpa qui inchoavit litem cum defuncto, si cogere vel deserere iudicium prius ceptum coram seculari iudice, & aliud inchoare coram Ecclesiastico, & lites ex litibus orientur, contra textum in cap. Pastor alii, infra, de caus. possess. & propriet. licet alii contra, ut per eum. Neque vero hoc contingit ex facto, vel ministerio Clerici renunciantis fori privilegio, sed ex auctoritate Ecclesiae, quae iustitia ita exigente jubet perpetuari iurisdictionem, ubi semel ceptum est iudicium non obstante mutatione fori, ut in praedicta Decretali Proposuit. Praeterea si valeat ratio Bellameræ, nullus esset casus, in quo iudex laicus posset procedere contra Clericum, semper enim illi oblatet incapacitas, & privilegium concessum Ordini, quod tamen constat esse falsum, cum in pluribus casibus sit iudex competentens, & unum & viginti in causis criminalibus, & triginta tres in causis civilibus enumerat Stephan. Aufr. in d. tract. de potestat. seculari in personis Ecclesiasticis in 1. & 2. regul. annu. 1. usque in finem. Rursus quamvis Clericus directè renunciare non possit privilegio fori, potest tamen indirectè, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii, puta dimitendo habitum, vel tonsuram, vel servitium Ecclesiae, aut matrimonium contrahendo cum vidua, vel corrupta, ut in decreto Concilii Tridentini, c. 6. sess. 23. Ad quod facit, quod dixi in 60. cap. Significatum, num. 17. infra, de reg. Et ex his patet etiam responso ad cap. Comperimus, 14. quæst. 6. supra allegatum pro 3. opinioe: nam res consecrata propterea non restituitur priori domino, quia in usus prophanos amplius non debet redigi, c. Auram, 1. 2. quæst. 2. & cap. Ligna, de consec. dist. 1. & ita effugit omne commercium laicorum, ut in nullo casu consecrari possit nisi a sacerdotibus, & Deo dicatis hominibus, c. in sancta, & cap. seq. ead. dist. At verò Clericus non ita eximitur à potestate seculari quin in certis casibus illi remaneat subiectus, ut praedixi. Inter hos autem constat unum esse precipuum, cum causa, vel persona ante Clericatum est praevienta. Praeterea aliud est inre inanimata, aliud in animata, arg. l. Si rem mobilem, & l. Pomponius, in prime. ff. De acquir. possess. Ideoque si servus alienus fuerit consecratus, bene restituitur domino suo, ut c. Ex antiquis, 54. dist. Ratio diversitatis, & c. est, quia cum servus sit res animata, delinquit permittendo se ordinari; quemadmodum in casu nostro delinquit is, qui permittit se Clericum fieri, ut seculare iudicium effugiat, sed res inanimata in nihilo delinquit. Ita notabiliter distinguit, & declarat gloss. in d. dist. cap. Comperimus, quam ibi sequuntur Archid. & DD. Et est simile in cap. Episcopus in d. concessim, qu. 1. ibi. Amotis his quos ordinavit, Altaris tamen consecratione manente.

61 Unde etiam colligitur non procedere argumentum superius deductum pro tertia opinioe, num. 43. à privilegio immunitatis ad privilegium fori. Quandoquidem privilegium fori fuit concessum rei inanimatae, id est, Clerici, & ideo non suffragatur praeventis. Sed immunitas non fuit

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

concessa confugientibus, sed rei inanimatae, id est, Ecclesiae, quae non est praevienta, & cuius privilegium ita violatur per extractionem liberi, sicut captivi, cum lit locale, leg. Praesenti, vers. Ipsi servata loca reverentia, c. De his qui ad Ecclesiam confugient, cap. Remo, cap. Frater, & cap. Deservit, 17. quæst. 2. Abb. in cap. Sancti, num. 1. vers. Item quia ipsa Ecclesia, de celebratione Missarum.

Demum non obstat votum D. Robustieri, de quo supra num. 59. quoniam loquitur satis implexè, & confundit duos articulos valde diversos, & quamvis adducat nonnulla fundamenta pro incompetencia iudicis laici in causa Clerici promoti lite pendente; tamen principaliter tractat, an instantia inchoata contra laicum in foro seculari transeat in eus haeredem clericum, ut patet apud Marchi. loc. cit. num. 137. qui quidem articulus est admodum controvertus, ut patet ex dictis supra num. 38. & opinio favens Ecclesiae habet pro se multorum DD. auctoritatem, maxime Rot. decis. 5. de for. comper. in Antiquis Seraphin. decis. 977. num. 9. & servari in Senatu Sabaudiae testatur Anron. Faber in suo Cod. lib. 3. tit. 1. Definit. 12. adeo ut idemmet Joan. Andr. author opinionis contra clericum ordinatum lite pendente, ut hic, tamen praedicto articulo sentiat pro clerico haerde: in cap. Qui in ius, de reg. jur. lib. 6. in Mercur. Nec mirum, quia omissis aliis rationum diveritatibus, in Clerico haerde nulla fraus considerari potest, cum sine facto suo succedat laico. Secus in illo, qui post litem motam voluntarie Clericatum assumit, ut idemmet Marches. observat, num. 140. Praeterea in primo casu iudicium fuit ceptum contra tertium, at in casu nostro inchoatum fuit contra eademmet personam, quae postea forum mutavit, & hanc diffinitivam in puncto constituit Rota d. decis. 5. post medium, his verbis: (Sed posset dici quod illa vera cum eadem persona esset praevienta; hic autem sunt diffinitivae personae debitoris laici, & Clerici.) Hæc ibi. Atque ita Rota in nostro articulo est aperte pro hac sententia.

62 Declarant conclusionem superius firmatam num. 52. Bart. in leg. 1. num. 2. vers. Quod est verum, ff. De pan. & Marian. Socin. in d. cap. Proposuit, num. 53. vers. Sed si appareret, de for. comper. & alii Recentiores, ut procedat in eo, qui post praeventam iurisdictionem voluntarie ordines suscepit; tunc enim praesumitur hoc in fraudem fecisse, & ideo non prodest mutatio fori, secundum distinctionem Dyni. Secus, si tractus à superiore: quia tunc cessat suspicio fraudis, per l. Qui autem, in prime. ff. Si quis cautionem, & l. Jurisperitos, & l. Tutor petens, ff. De excusat. Tutor. l. Idem Vlpianus, §. 1. ff. Eod. tit. & l. Praetor, in primo. ff. De vacat. & excusat. muner. Sed hanc limitationem ego non puto veram. Primum quia non videtur posse dari hic casus ut laicus ad ordines invitatus trahatur, quando nec clericus etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiae potest compelli ad ordines suscipiendos, cum Sacramentum Ordinis sit voluntarium, ut notatur in §. Si autem Sacramenta, 1. qu. 1. §. ult. 12. quæst. 4. cap. Veniens, infra, de tranfact. & notat Holt. in Samm. de Sacram. non iteranda, §. Quot sint species. Nec obstat textus in c. Quæ-

63 hanc limitationem ego non puto veram. Primum quia non videtur posse dari hic casus ut laicus ad ordines invitatus trahatur, quando nec clericus etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiae potest compelli ad ordines suscipiendos, cum Sacramentum Ordinis sit voluntarium, ut notatur in §. Si autem Sacramenta, 1. qu. 1. §. ult. 12. quæst. 4. cap. Veniens, infra, de tranfact. & notat Holt. in Samm. de Sacram. non iteranda, §. Quot sint species. Nec obstat textus in c. Quæ-

in *infra de arae. & qualis*. quia procedit tantummodo in Clericis beneficiatis, qui si necessitas, vel utilitas postulet, cogi possunt ad recipiendos Ordines suis beneficiis non annexos, nec habet locum in non beneficiatis, ut ibi declarat Henric. Boich. in *primis*. Præterea jura, quæ probant clericatum non eximere à jurisdictione judicis præventis, non fundant se in fraude, sed in ipsa præventionem, ut patet in prædicta Decretali, *Proposuit*, ibi, juste vocandi forum non habet quali præventus; & ideo Joan. Andr. in opinione sua non consideravit fraudem, sed præventionem dumtaxat, per quam jurisdictionis perpetuatur, & causa remanet affecta judici præventi, in cujus præjudicium non prodest mutatio fori, & compulsio, seu attractio superioris excusat quidem Clericum à fraude, & dolo, sed non eripit eum à jurisdictione judicis præventis, ut ex dictis constat. Ac deum si tractus à Prælate eximeretur à jurisdictione judicis, sub quo judicium fuit inchoatum, hinc esset aperta via fraudibus, quia laicus ut vitaret ultionem judicis secularis facile posset colludere procurando ut Episcopus eum induceret ad suscipiendos Ordines; & ipsemet Prælatum ex se posset illum attrahere, ut judici præventi causam, & personam præriperet, & ita prædicta Decretalis, *Proposuit*, esset ludibrio posita, contra textum in cap. *Commissa*, de electis, lib. 6.

64 Conclusiones supra firmatas tam in hac quarta questione ex mente Jo. Andr. quam in tribus præcedentibus non obscure probavit meo tempore S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum in causa Alexandri, & Zuccari Nepesina diocesis, qui dicebantur prima tonsura initiati in fraudem fori secularis propter homicidium, ut prætendebatur, ab eis patratum. Primò enim censuræ Sac. Congregationis eos quoad personam gaudere fori privilegio, tamen si in fraudem fori secularis clericatum allumpserint, sed quoad bona a subfinit seculari jurisdictioni, maturus esse deliberandum. Verum postea quia amplius prætendebatur ex parte Curie secularis clericatum in fraudem susceptum nedum illis non suffragari quoad bona, sed nec quoad personam, cum de hoc iterum actum esset in Sac. Congregatione, firmata fuerunt conclusiones infrascriptæ.

Prima conclusio, semota fraude, laicus post commissum delictum prima tonsura initiatus omnino eximitur à jurisdictione judicis laici tam quoad personam, quam quoad bona, hoc probatur argum. textus in leg. *Nos accusare*, §. *Hoc beneficio*, ff. *De accusat.* ubi Angelus, notat, & Alber. in l. *quis cum uno*, §. *Rem* ff. *De re militari*, notatur in c. *Proposuit*, de foro comper. & in l. *Si quis postea*, ff. *De iudic.* Et hanc conclusionem pluribus probat Oldrad. *consil.* 4. *per totum*; & ponit Covarr. *pract. quest.* cap. 32. sub num. 4. *vers. Prima conclusio*. Et dicitur magis communiter receptum Plazza lib. 1. *delictor.* c. 35. num. 1. & Clar. §. *final.* quest. 35. *vers. Sapenumero*, in primo membro distinctionis, & cadde quæ dixi supra in 1. *quest.* num. 25.

65 Secunda conclusio, Laicus, qui post patratum delictum primam tonsuram in fraudem suscepit, ut scilicet se eximeret à seculari potestate, quo-

ad personam nihilominus gaudet fori privilegio, nec potest à judice laico puniri, aut personaliter distingui, ut probat textus in d. l. *Qui uno*, §. *Rem*, ff. *De re militari*. Et hanc conclusionem statuunt, & tuerentur hic Joan. Andr. & alii, intelligendo eos, ut dicam in conclusione proximè sequenti. Barr. in l. 1. num. 3. ff. *De pen.* & communem dicunt Aufer. in *trad. de potest. secular.* super *person.* Eccles. a seu in Clem. 1. in *reg. num.* 19. *de offic. ordin.* Covarr. d. c. 32. *post num.* 4. *vers. Tertia conclusio*. Boll. in *tit. de pen.* num. 38. & alii plures apud Clarum, d. *vers. Sapenumero*, & Baiard. *ibidem* in *Additionibus* num. 42. & seq. & hic junge quæ dicta sunt supra in 2. *quest.* à num. 28. Et quamvis nonnulli ex Auctoribus relatis senserint clericum in fraudem promotum esse degradandum à judice Ecclesiastico, & tradendum seculari etiam corporaliter puniendum, ut Barrol. in d. l. 1. *Anchar. in regul.* *Et quæ quest.* 13. *de regul. jur.* lib. 6. & alii Prælati à Covarr. *loc. cit.* qui amplius censet hanc degradationem non requiri in Clericis primæ tonsuræ: Verius tamen est hunc casum, id est cum quis est promotus in fraudem, non referri inter eos, in quibus pena degradationis imponitur, ut patet in c. *Novimus*, de *ver. signif.* in c. *Cum non ab homine*, de *judic.* in c. *Ad falsar. oram*, de *crim. fals.* & in c. *Ad abolendam*, de *hereticis*. Ideoque Clericum neque esse hoc casu degradandum, neque tradendum curiæ seculari probat Butr. *hic col.* 4. *vers. Ex his apparet*. Ac præterea Barr. & alii allentes Clericum fraude promotum esse degradandum, sunt intelligendi, si Clericus talia delicta perpetraverit, ob quæ degradationem mereatur, ut declarat optimè Cardinalis hic propè finem, (Et in eo, inquit, quod dicit Bartholus de degradatione, non intelligas quod fieri debeat pro quolibet crimine; quia in eo non fit nisi de incorrigibili, præterquam in tribus casibus, ut notatur in d. c. *Novimus*, in gloss. 3. *de verbor. signif.* Et quamvis Covarr. d. c. 32. *vers. Sed si Clericus*, etiamvis Clericum primæ tonsuræ posse hoc casu puniri per judicem secularem etiam pena mortis absque ulla degradatione; ejus tamen opinio, si vera est, intelligenda est procedere, dummodo clericus sit incorrigibilis, vel aliquid delictum ex supradictis patriverit, & fuerit traditus ab Ecclesia judicis seculari, prævia declaratione super delicto: patet, quia Covarr. dicit primò clericos in minoribus non posse puniri à Curia seculari ante degradationem Et hoc certum est intelligi debere in casibus, in quibus degradatio requiritur.) Deinde subdit hoc non procedere in clericis primæ tonsuræ, qui possunt puniri per laicum ante ullam degradationem; quæ exceptio ut sit de regula, similiter est intelligenda in casibus, in quibus in aliis clericis est opus degradatione; alioquin sequeretur absurdum, ut Clerici primæ tonsuræ pro quolibet crimine puniri possent à potestate laica, nec unquam fori privilegio gauderent, contra textum in d. cap. *Cum non ab homine*, cum siml. & de cretum Concilii c. 6. ff. 2. *late Alex. conf. 8.* *Videretur*, num. 1. lib. 1. Quatenus igitur degradatio in illis non requiritur, adhuc tamen coerceri non possunt à seculari potestate, nisi duobus concurrentibus Primò scilicet, ut tradantur ab Ecclesia Curia seculari, ut per glossam in d. c. *Cum non ab homine* in *ver. Postmodum*, & est communis opinio secundum Alciat. *ibidem* num. 108. & Clar. *quest.* 36.

66 *vers. Si is autem*, deinde ut præcedat declaratio judicis Ecclesiastici super delicto, cap. *Cum secundum de heret. lib. 6.* Ideoque clericus allatus potest à judice laico puniri, etiam absque alia degradatione, et ubi Gemin. Franc. & alii de *homic. lib. 6.* & tamen necesse est ut præcedat declaratoria Ordinarii Ecclesiastici super qualitate allationis ut ibi Joan. Andr. & Geminianus notant, & est communis opinio, ut testatur Alexaud. *consil.* 166. num. 5. lib. 7. & extat hac de re *conf. Cat. in Alba* 13. relatum à Farinacio, *tit. de inquisit. quest.* 2. num. 85. qui num. 109. amplius censet etiam Clericum primæ tonsuræ, quantumvis gravia delicta commiserit, non posse à judice laico corporaliter puniri, nisi postquam illum iudex Ecclesiasticus degradaverit, & Curia seculari tradiderit, si modo habitum, & tonsuram debeat.

71 Tertia conclusio, Laicus, qui post delictum allumpserit clericatum in fraudem, quoad bona subest seculari jurisdictioni; ideoque potest à judice laico puniri pena pecuniaria, & confiscatione bonorum. Hæc est opinio Joan. Andr. *hic num.* 19. *vers. Puto quod in civit.* & Barr. in d. l. 1. num. 3. ff. *De pen.*, quam sequuntur, & communem dicunt Auctoritates omnes relati supra in secunda conclusione, num. 65. & hic junge quæ dixi supra in secunda questione, n. 32.

72 Verum hæc conclusio videtur intelligenda, dummodo iudex laicus in causa præventis, sic probat textus in l. *Si quis postea*, ff. *De iudic.* ex qua lege desumptus est similis textus in c. *Proposuit*, de foro comper. ubi legitimè citatus tenetur coram iudice citante causam prosequi, licet post citationem forum mutaverit: quem textum ibi exemplificant Hostiens. & alii in Clerico post citationem promoti. Hujus sententiæ, licet recentiores illum generaliter referant, fuit Joan. Andr. ubi supra, etiam enim: (Puto quod in civilibus, vel in criminalibus nulla distributio fieri possit per judicem secularem, loquitur de Clerico promoti post delictum, sed realis tantum executio per ipsum secularem, qui inchoavit, fieri poterit, ut Clericus exemerit personam quoad omnem manus iniectionem, vel distributionem, sed non exemerit causam à jurisdictione præventis quoad ipsius processum, & instantiam finiendam, vel realiter exequendam.) Atque ita Joan. Andr. aperte sentit iudicem secularem eamdem posse procedere, quatenus præventis; & illum totidem verbis refert, & sequitur Cardinal. *col. 4. vers. Septima est opinio*. Hoc idem probat Anton. de Butr. *col. 4. vers. Quandoque*, quaritur an mittatur executio, & apertius Feder. de Sen. *conf.* 97. *Quoniam*, in fin. ubi ait: *Sola commissio criminis non facit præventionem, sed conventio, vel deprehensio, ut in fraudem vitanda poenæ videatur ordinari. Eandem opinionem tenet Anchar.* in c. *Et quæ*, num. 19. *quest.* 13. *vers. Secundo casu*, de *regul. jur.* lib. 6. ubi querens coram quo debeat respondere laicus post commissum delictum effectus Clericus, sic ait: (Cum ante iudicium inchoatum allumpserit clericatum, non videtur dubium quod coram iudice Ecclesiastico; postquam iudex secularis

74 non prevenit.) Et infra (Quando iudicium fuit jam ceptum coram seculari, sentit cum Jo. Andr. Clericatum eximere personam omnem manuum iniectionem, & distributionem, sed non eximere causam à jurisdictione præventis quoad ipsius processum, & instantiam finiendam, & realiter exequendam.) Hic adde, quæ ad corroborationem hujus conclusionis dicta sunt supra in 3. *quest.* à num. 35. uique ad num. 41. Atque hoc ipsum videtur sentire omnes, qui censent Clericum in fraudem promotum quoad bona adhuc subesse seculari jurisdictioni; quia quoad bona de fraude tunc dicitur constare, quando iudicium jam erat ceptum, & causa præventa, vel per citationem, vel per litis contestationem, juxta textum in d. l. *Si quis postquam de iudic.* in d. cap. *Proposuit*, de foro comper. & in l. *penult.* ff. *De variat. emm. judic.* & docet Oldrad. *dicto cap. consil.* 4. n. 2.

Ex hac igitur tertia conclusione, & illius declaratione constat iudicem laicum item posse procedere contra bona Clerici post delictum promoti, si in causa præventis iudicem Ecclesiasticum ante Clericum. Et in hunc sensum accipienda est decisio in causa Nucana, in qua cum dubitatum fuisset, an Clericus conjugatus, qui post dimissum habitum, & tonsuram clericalem deliquit, & pro eo delicto in curia seculari citatus, & condemnatus fuit, deinde reassumpto habitu, & tonsura, Ecclesiæ interfervire coepit juxta decretum, cap. 6. *sess.* 23. possit à judice laico post delictum commissum iudicari, & puniri: S. Congregatio cens. non posse propter idem delictum in carcerem conjici, aut personaliter distingui, modo non reassumpserit habitum in fraudem; iudicem posse procellum finem imponere, & contra illum realiter procedere, juxta doctrinam Joan. Andr. in capitulo de obligat. ad ratiocin.

De obligat. ad ratiocin. c. Magnus. 353

Verba enim illa decisionis, modo non reassumpserit habitum in fraudem, non important, ut qui habitum reassumpserit animo evitandi iudicium seculare, possit indistinctè in eo foro personaliter distingui, sed ita demum, si persona fuerit præventa, puta quia postus in carcere aufugit, aut dimissus fuit sub fidei iustione; tunc enim de fraude constare dicitur quantum pertinet ad personale distributionem, quemadmodum de ea dicitur constare quoad bona, quando causa est præventa, per supradicta.

Quarta conclusio, Ad hoc ut iudex laicus possit procedere contra bona Clerici in fraudem promoti, necesse est, ut præcedat declaratio super fraude, & interim debet super sedere, cap. *Si iudex laicus in fin.* ubi, Contra quem interim quis visus processum conqueiscat, de *sentent. excomm.* lib. 6. etenim cum ejus jurisdictione sit fundata super hac qualitate fraudis, & ea circumscripta Clericus sit exemptus ab ejus jurisdictione etiam quoad bona, ut diximus in prima conclusione; priusquam de hujusmodi fraude constiterit, laicus nescit se iudicem; ideoque de qualitate fraudis jurisdictionem tribuentis ante omnia constare debet, l. 2. ff. *Si quis dubitetur*, & l. *Si quis ex aliena*, ff. *De iudic.* Abb. & alii in cap. *Si Clericus laicum, de foro comper.* Barr. in l. *Multum interese*, ff. *De constitut. & demonstrat.* & in l. *Si sinta*, §. *Lutianus*, ff. *De damn. infect.* & ponderat Rolan.

68 4 conf.

conf. 4. num. 21. volum. 1. Idemque de Clerico affasino, de cuius delicto constare debet priusquam a iudice seculari puniri possit, tradunt omnes in c. 1. de homic. lib. 6. & diximus supra in secunda conclusione, ver. Quare nunguam, n. 69. & hic iunge quæ ex sententia S. Congregationis posuit supra, n. 37.

Quinta conclusio. Cognitione, & declaratio an clericus fuerit promotus in fraudem, necne, ad iudicem secularem non pertinet, sed ad Ecclesiasticum tantum; quia cum agatur de clericali, & illius qualitatibus, siue quæstio sit juris, siue facti, iudex laicus nullam habet jurisdictionem, d. c. Si iudex laicus, ubi not. de sent. excomm. lib. 6. Ideoque cognitio an clericus duxerit unicam, & virginem, ad hoc ut tanquam bigamus omni privilegio clericali nudatus sit, pertinet ad iudicem Ecclesiasticum, ut dixit Rota decis. 107. incipien. Item si clericus conjugatus, quam refert, & sequitur Alex. conf. 8. Videtur, n. 4. lib. 1. Ac similiter quæstio, an clericus inceserit in habitu, & tonsura ab Ordinario Ecclesiastico est prius definienda, Gemin. in c. 1. §. final. in fin. de cler. conjug. lib. 6. & Covarr. practicar. quæst. cap. 33 sub num. 1. ubi aliam opinionem reprobat, veluti falsam, & contrariam sacris Canonibus. Et in terminis, an clericus primæ tonsuræ sit bene, vel malè promotus ad effectum privilegii fori esse cognoscendum ab Ecclesiastico, respondit Rolan. à Valle, d. conf. 4. num. 8. 19. & 20. & 33. & de qualitate affasini, Card. Abb. conf. 13. & tetigit supra in secunda conclusione prope finem.

75 Ultima conclusio pro præsentis causæ resolutione laicus spiritus, vel homicida licet initiari non debeat absque dispensatione Apostolica, cap. Tanta, & ibi glof. fin. Qui filii sunt legitimi, & cap. 7. §. 14. Concil. Trident. tonsuratus tamen recipit characterem, & gaudet fori privilegio, licet ordinis executionem non habeat, ut respondit Alex. conf. 149. in causa, in princip. lib. 6. & Rolan. d. conf. 4. Et quamvis Rebuff. in tract. nomin. quæst. 14. num. 70. dixerit nullam esse ordinationem, si tonsura conferatur ab alieno Episcopo; & sic initiatum non gaudere fori privilegio, addens se vidisse ita iudicari, eò quòd actus factus lege prohibente sit nullus, leg. Non dubium, C. De legib. Eius tamen opinio erronea est, quia si prima tonsura sit ordo, quemadmodum tenent Canonistæ, per cap. Cum contingat, & ibi dixi latissimè de ar. & qual. siue dispositio ad Ordines, secundum S. Thomam, & Theologos in 4. sent. dist. 24. siue quid medium, secundum opinionem Navar. in Manual. cap. 22. num. 18. & conf. 4. de Sacram. non iteran. illud tamen certum est per eam licet lege prohibente collatam imprimi characterem, siue notam, vel signum indelebile, quod reiterari amplius non debet, ut idem Navarr. consiluit, conf. 11. de tempor. ordinat. num. 3. & pluribus probat Guid. Pap. decis. 449. ubi censet collationem primæ tonsuræ factam à non suo Episcopo esse validam, nec debere reiterari. Quod etiam censuit Sac. Congregatio in clerico seculari tonsurato ab Abbate benedicto contra prohibitionem Concil. Trident. in cap. 10. §. 23.

76 Ex his omnibus videtur respondendum Alex. & Zuccar. quamvis malè promotus, ut in ul-

ma conclusione, dummodò non secularis iudicis fugiendi fraude clericatum allumpserint, tam quoad personam, quam quoad bona exemptos esse à seculari jurisdictione, ex dictis supra in prima conclusione; sed etsi in fraudem primam tonsuram susceperint gaudere tamen fori privilegio quoad personam, patet ex secunda conclusione; sed quoad bona subditos esse seculari potestati, si modo iudex laicus ante illorum promotionem prævenit in causa, ut in tertia conclusione. Cæterum non posse iudicem secularem prævenientem in bonis procedere, nisi postquam iudex Ecclesiasticus pronunciaverit eos in fraudem curiæ secularis promotos fuisse, constat ex dictis in quarta, & quinta conclusione, & ita resolutum. An autem hæc vendicent sibi locum in Regno Neapolitano propter capitulum Caroli II. quod incipit, Item statum, quòd clerici ad secularia iudicia, vide Vincent. de Franchis, decis. 145. & Marc. Anton. Genuen. in sua praxi Archiepiscopali, cap. 9. n. 4.

77 Quintò QUÆRO, an quæ dicta sunt in superioribus quæstionibus de Clerico procedant in professo. Videtur respondendum procedere salvo eo, quòd de defensionis causis spectabit ad nomenclarium, prout concludit h. c. Joan. Andr. n. 20 cum quo Butr. Cardin. & alii transeunt, & Barr. in d. l. 1. num. 3. in fin. ver. Et quæ de Curio, ff. De pen. & Marian. Socin. ind. cap. Propositi, n. 52. ver. Et subdit, Joan. Andr. & Avier. loc. supra citat. num. 6. nam licet propter characterem plus habeat ordo, quam professio, ut scribit idem

78 Joan. Andr. in cap. Ut sciet, infra de conv. conjug. tamen eo respectu, quo profectus mundo mortuus est, ut l. Dea nobis, C. De Episc. & Cler. & plura promittit, ut notatur in c. p. an. au. 3. glof. de no. ro. lib. 6. Conclusiones supralicite fortius quoad personalem ditionem procedunt in Monacho, quam in Clerico, & præsertim in minoribus, arg. cap. Cùm ex eo, de elect. lib. 6. Facit ad hoc §. An auctoritatis de pen. au. 1. cap. Admaner, 3. quæst. 2. & quod notatur in Auth. de Monachis, in princ. & §. Si quis igitur, ad fin. Itaque in illis casibus, in quibus iudex secularis potest procedere contra clericum pro obligationibus iuris, vel maleficiis commissis ante susceptos ordines; potest etiam procedere contra eum, qui professionem emisit, & è converso; in quibus eximitur clericus à jurisdictione iudicis laici, eximitur etiam professus, cum in hac materia à pari procedant. Quod autem in suum dicitur sit professus, sed infra annum probationis, vide per Angelum in d. l. 1. & Alex. ibi in additione ad Bart. littera A. & quod legitur, & notatur in cap. Religioso, §. Quamvis, de sent. excomm. lib. 6. Item quid juris sit de his, qui non promoventur, sed solummodo assument quemdam modum vivendi ab Ecclesia approbatum, ut quia efficiuntur Becchetti, aut milites gaudentes, aut Tertiarii, vel alium similem habitum, aut regulam suscipiunt, vide per Bart. & Marian. Socin. locis proximè citatis, ubi concludunt in his non procedere supradictam distinctionem Joan. Andr. Sed habere locum iura, quæ dicunt mutationem fori non eximere quem ad jurisdictionem iudicis prævenientis; & dicit Bart. ita fuisse observatum de facto: subdit tamen eos debere prius

79 prius denudati insigniis, ut leg. Qui cum uno, §. Item, ff. De re milit. unde removebitur Becchetum, seu chorudula, si sit tertii Ordinis, & ex loco cinctura ponetur ad collum, cum qua suspendatur, ut inquit Marian. Socin. ibidem, & in cap. 1. num. 12. ver. Non a declaratione de fora compet. sed tu vide quòd ibi dixi, num. 69. & segg. Non melater quod refert Marchell. de comm. part. 2. de commiss. advocat. casus. §. 2. in un. 166. usque in fin. fol. 324. videlicet quòd cum fuisset introductum iudicium reintegrande possessionis contra mulierem in curia Capitolina, & postea lite pendente ipsa mulier devotionis fervore fuisset recepta in Mantellata, seu Pizocatas S. August. Ordinis S. Monica. & obtinuit à Vicario Urbis causam reassumit, & inhiberi secundo collateraliter; cumque actor ad iudicem signaturam iustitiæ pro moderatone inhibitionis, & remissionis causæ ad suum iudicem: Signatura nihil censuit restituendum, ex Oldrad. conf. 4. Quod est contra conclusiones superius firmatas ex communi Canonistarum consensu, & ex sententia S. Congregationis Concilii, etiam in Clerico, vel professo: & conf. Oldradi loquitur in Clerico post delictum promotus; sed nullatenus prævenit in Curia seculari, ut ipsemet declarat circa fin. ver. Qui autem contra istam opinionem, & fufius dictum est supra in 1. quæst. a num. 25. Nec est omitterendum quòd Feder. de Sen. conf. 97. in fin. concludit non esse faciendam differentiationem, an quis lite pendente fiat clericus, vel professus, an vero alia ecclesiastica persona, pura miles S. Maria.

81 Sextò QUÆRO, An clericus conjugatus, qui post dimissum habitum, & tonsuram clericalem deliquit, & pro eo delicto in curia seculari citatus fuit; deinde reassumpto procedit in Monacho, quam in Clerico, & præsertim in minoribus, arg. cap. Cùm ex eo, de elect. lib. 6. Facit ad hoc §. An auctoritatis de pen. au. 1. cap. Admaner, 3. quæst. 2. & quod notatur in Auth. de Monachis, in princ. & §. Si quis igitur, ad fin. Itaque in illis casibus, in quibus iudex secularis potest procedere contra clericum pro obligationibus iuris, vel maleficiis commissis ante susceptos ordines; potest etiam procedere contra eum, qui professionem emisit, & è converso; in quibus eximitur clericus à jurisdictione iudicis laici, eximitur etiam professus, cum in hac materia à pari procedant. Quod autem in suum dicitur sit professus, sed infra annum probationis, vide per Angelum in d. l. 1. & Alex. ibi in additione ad Bart. littera A. & quod legitur, & notatur in cap. Religioso, §. Quamvis, de sent. excomm. lib. 6. Item quid juris sit de his, qui non promoventur, sed solummodo assument quemdam modum vivendi ab Ecclesia approbatum, ut quia efficiuntur Becchetti, aut milites gaudentes, aut Tertiarii, vel alium similem habitum, aut regulam suscipiunt, vide per Bart. & Marian. Socin. locis proximè citatis, ubi concludunt in his non procedere supradictam distinctionem Joan. Andr. Sed habere locum iura, quæ dicunt mutationem fori non eximere quem ad jurisdictionem iudicis prævenientis; & dicit Bart. ita fuisse observatum de facto: subdit tamen eos debere prius

82 Solutio videtur petenda à jure communi, eò quòd Concilium Tridentinum in d. c. c. §. 23. innovet Constitutionem Bonifacii VIII. in cap. un. de cler. conjugat. lib. 6. addendo quòd nisi clericus conjugatus servitio alienius Ecclesiæ ab Episcopo deputatus eidem Ecclesiæ serviat, vel minime, non gaudeat privilegio fori, nec Canonis, quoad hoc jus commune restringendo. Quæ adherendo his, quæ in hac materia tradunt Doctores dicendum videtur, clericum, qui reassumpsit habitum, & tonsuram, & Ecclesiæ deservit juxta requisita Concilii Tridentini gaudere privilegio fori, & Canonis quoad ea, in quibus non est inducta præventio; sed quoad ea, in quibus esset præventus, non prodesse reassumptionem. Ad quòd ponderatur quòd clericus conjugatus per dimissionem habitus non perdit privilegium perpetuum, & absolute, sed ad tempus, quàm diu habitum non desert. Quod innuntiat illa verba d. c. un. in fin. gaudere volumus. Ergo quando omnique reassumet habitum, & deserviet, gaudebit, prout tenent ibi Joan. Monachus num. 2. arg. 1. penult. ff. De restam. milit. & l. ult. ff. De curat. jurif. Archid. num. 1. in ver. Restituit, & Joan. Andr. num. 4. & probatur in Clem. 1. de vita, & honestate clericorum ponderando verbum, quàm diu secundum primum intellectum, quem ibi Zenzelin. & Cardinal. quæst. 12. & communiter Doctores, ut refertur Alex. hoc late comprobans in conf. 49. in causa, num. 7. vol. 6. & Prob. ad Monach. in dist. cap. un. num. 4. disputat Joan. Andr. in cap. Joannes, in 2. quæst. de Cler. conjugat. & attestatur se vidisse Paduæ sic definiti, & in hoc residet, licet subdat egere declaratione. Huc transferri possunt quæ late afferuntur per Doctores in ea quæstione, an si laicus conventus postea eliciatur Clericus, quæstio terminanda sit coram Ecclesiastico, vel seculari iudice, quam prosequitur hic Joan. Andr. reallumendo diversas opiniones, ubi num. 19. ver. In quo quod in civili: concludendo ponit distinctionem, secundum quam aperte videtur responsum ad præiens dubium, ut late ostendemus ibi supra in quarta quæstione, num. 52.

83 Non obstat cap. Ex parte, de Cleric. conjugat. quia procedit respectu obsequiorum, non respectu distinctionis personalis, & ita est de mente Franchi in d. cap. un. De cler. conjugat. lib. 6. & Abb. in d. c. Ex parte.

84 Non obstat cap. Ex parte, de Cleric. conjugat. arguendo à Clericis non conjugatis ad conjugatos. Quia ibi jurisdictionis erat præventiva, vel est speciale in Clerico deprehensio in enormitatibus, ut perdat privilegium clericale, de quo tamen articulo videndum est Alexand. conf. 61. quia seipsum, lib. 4. quod est conf. Joan. Andr. & Capie, qui recenset sex condiciones ad id requisitas, dec. 161. in causa.

85 Non obstat quòd Clericatus superveniens post commissum delictum non prodesse. Oldrad. conf. 4. quia præsumitur in fraudem: nam respondetur non prodesse secundum distinctionem, de qua supra per Joan. Andr. Præterea dictum Oldradi non applicatur; siquidem in casu proposito non super venit mutatio status, qui est fundamentum privilegii, sed libitatum est obstatulum impediens fori privilegium, quod ex ordine, & habitu clericali sibi competebar. Hanc sententiam alius probavit, sacra Congregatio Concilii, ut dixi supra in 4. quæst. num. 73. ver. Et in hunc sensum.

86 Septimò QUÆRO, An laicus à curia seculari pro criminali causa carceribus mancipatus, ac si subiectione dimissus, si postea clericali characterem insignitus habitum, & tonsuram deserat, atque alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi interserviat, pro eadem causa possit à iudice laico personaliter distringi, ac puniri.

87 Joan. Andr. hic num. 19. tractans quæstionem an laicus conventus coram iudice seculari, qui postea effectus est Clericus, gaudeat privilegio fori tam quoad bona, quam quoad personam, relatis aliorum opinionibus, ponit opinionem suam, quod in civili, vel criminali causa Clericatus exemerit personam quoad omnem manus iniectionem, & distinctionem, sed non exemerit causam à jurisdictione prævenientis quoad ipsius processum, & instantiam finiendam, & realiter exequendam, ac deinde subiicit limitationem his verbis: Quæ dicta sunt de personali distinctione procedere non videntur in illo, qui in carcere secularis iudicis existens ibi profiteretur, vel ordinaretur; hic enim præventa est causa, & persona; Item ordo, & professio non invenit illum liberum; Item ex contrario nimum

mum eluderetur iustitia : & adducit simile de
 suscipiente Corpus Christi, ut dixi supra in 4.
 quest. num. 53. & sequitur ad litteram Cardinalis
 in 9. quest. col. 4. vers. *Qua dicta sunt de personali dis-*
tributione. Butr. num. 12. vers. *Quandoque queritur,*
Anchar. prope fin. Marian. Socin. in c. Proposuit,
num. 52. vers. Subdit etiam Joan. Andr. de foro com-
pet. Et ex Legillis Bart. in l. 1. n. 3. in fin. vers.
Præcedentia vera ff. De pen. & Aug. in l. Si quis po-
stet. sub num. 4. in fin. vers. Fallit si esset deventus ff. De
judic. & hanc partem sequi Legillis omnes te-
latur Aufrer. de potestate seculari, reg. 1. n. 19. &
simpliciter omnes amplecti hanc opinionem af-
firmat novissime Vincent. de Franc. decis. 209.
num. 4. Et re vera habet hæc sententia summam
rationem : nam Clerici sive ordinatione Divi-
na, sive Ecclesiastica sunt prorsus exempti à ju-
risdictione seculari quoad bona, sicuti quoad
personam, & in causis civilibus sicuti in crimina-
libus, ut distinetur in Synodo Romana 6. capus
distinctio refertur in Canone, bene quidem, 95.
dist. in Concilio Lateranensi sub Innoc. III. c. 44.
relato in cap. Cum laicus, de reb. Eccles. non alte-
randis, in c. Ecclesia S. Marie, de Constit. & in cap.
Quamquam, de cons. lib. 6. Unde licet assumptio
 Clericatus in fraudem non eximit bona Clerici
 à jurisdictione iudicis laici, quando causa est
 preventa; ita nec eximit personam quando est
 preventa personam; utroque enim casu ius Divi-
 num, sive Ecclesiasticum declaratur ab Ecclesia
 ad eam speciem non pertinere.

36 Sed quia hic casus in terminis, in quibus lo-
 quitur Joan. Andr. id est ut laicus in carceribus
 curie secularis ordinetur, vel prosteatur, vix
 potest contingere, cum in Ordinum collatione,
 & professione tot solemnitates requirantur, &
 ii, ad quos pertinet Ordines conferre, non acce-
 derent ad carceres; & Officiales, & custodes
 carcerum etiam illi vellent accedere, hoc non
 permitterent, ut considerat Vincent. de Franch.
 decis. 209. in fin. dicendum est in duobus casibus
 hanc doctrinam ad practicam deduci posse.
 Primum cum laicus aufugit carceribus, & exi-
 de ab aliquo Episcopo ordinatus est. Secundum
 cum à iudice dimissus est seu relaxatus sub hie-
 jussione de se representando; nam adhuc cen-
 setur carceratus, seu in vinculis detentus, ut fir-
 mat Guid. Pap. decis. 253. quæ incipit, *Si quis dedit*
fideiussiones; de reuendo. Arrestum, & probatur a
 parte, in l. In eadem ff. *Ex quibus causis in 409.* In vin-
 culis, inquit, eos etiam accipimus, qui ita alliga-
 ti sunt, ut hinc dedecore non possint in publico
 apparere; vel quia nudi, ut ibi ait gloss. vel
 quia iuraverant, vel sub hieiusiuribus sunt: ad
 idem text. in l. Nec non, ibi, Item si quis nec in
 custodia, nec in vinculis sit, sed sub hieiusiuribus
 satisfactione ff. *de iur. iur.* Et in individuo per di-
 ta iura sic tenentur ex recentioribus Anna, cons.
 10. num. 11. & Carolus de Giassi. *De effectibus Cler.*
effect. prima, num. 1142. & ita in casu valde huic
 simili anno 1622. S. Congregatio cenitit Cleri-
 cum primæ toniuræ, qui in carcerem curie lai-
 alis coniectus, ac deinde in carcere curie Ec-
 clesiasticæ depositus fuerat, eod quod ex defectu
 iurium Ecclesiæ non gauderet fori privilegio,
 esse à iudice laico puniri etiam penâ corpo-
 rali afflictiva, non obstante quod post capturam

Episcopus ei contulisset beneficium Ecclesiasti-
 cum, & inota fuit S. Congregatio, quia quamvis
 solum beneficium eximat clericum à jurisdic-
 tione iudicis laici, ex cap. 6. sess. 23. tamen hæc
 quæritas superveniens illi non profuit, quia per-
 sona erat preventa, & beneficium non reperit
 eum liberum, per doctrinam Joan. Andr. sup-
 rari relatum. Nec constitutenda videtur dis-
 cretaria in hoc, quod ille jam esset clericus: ete-
 nim quoad fori privilegium nulla est diversitas
 inter laicum, & clericum non habentem quali-
 tates à Concilio requisitas; ambo enim pari-
 formiter subiciuntur jurisdictioni iudicis laici-
 laris. Unde sicut qualitas beneficii, quæ per se
 sola potest eximere, nihil operatur quando est
 preventa persona; ita nec operatur Clericatus
 superveniens. Nec refert quod Clericorum ex-
 emptio sit de Jure Divino, cap. Si Imperator, 96.
 dist. quia nihilominus ex gravi causa Ecclesia
 potuit declarare personam clericum in aliquo ca-
 su non gaudere fori privilegio, arg. cap. In omni,
 de test. & tradit Cardin. in repert. c. *Perpendimus, in*
7. app. sit. de sent. excomm. & Covar. alios refe-
rens Pract. quest. cap. 31. num. 4. & 6. licet decla-
ravit Clericatum hoc privilegio non gaudere com-
non incedit in habitum, & tonsuram, & non inser-
vit alicui Ecclesie, ut in dist. cap. 6. sess. 23. Et in
 pluribus aliis casibus, nempe in Clerico incorri-
 gibili, ut in cap. *Cum non ad homine, de iudic.* in
 Clerico allasino, ut in cap. 1. *de homic. lib. 6.* in
 Clerico tabernario, vel carnifice, juxta termi-
 nos Clem. 1. *de vita, & honest. Clericorum.* In Cle-
 rico bigamo, ut cap. *un. de bigam. lib. 6.* & in aliis
 similibus. Ecclesia enim quæ declarat perso-
 nam Clerici in his casibus subesse iudicibus se-
 cularibus non obstant exemptione à Jure Divi-
 no proveniente, absurdum non est, ut similiter
 declarat eandem Clerici personam subesse lai-
 corum jurisdictioni, quoties Clericatus assumi-
 tur post personalem distributionem curie se-
 cularis. Et de hac potestate Ecclesie vide gloss.
 un. in cap. *Sunt quidam, 25. quest. 1.* & quæ scri-
 ptum in cap. *Ex parte, num. 56. infra, de Cler. non re-*
siden.

39 Octavo QUÆRO, An Clericus qui dum
 laicus esset, ex causa homicidii à iudice laico ad
 certum tempus in exilium damnatus, pulsusque
 fuerat cum eo ut si exilium non servaret, inci-
 deret in penam trirremium, & durante tempore
 exilii prima tonsurâ initiatus, Ecclesiasticum
 beneficium adeptus, exilium deinde non serva-
 vit; & hæc de causa novissime inquisitus, ius-
 que secularis iudicis in carcerem coniectus op-
 ponit exceptionem fori declinatoriam; sit re-
 mittendus ad iudicem ecclesiasticum, necne.
 Magna fuit opinio varietas apud antiquos
 Doctores in eo articulo, An laicus, qui post de-
 lictum commissum effectus est Clericus, à se-
 culari iudice coerceri, & puniri possit: Sed hæc
 opationum discordia ferè omnis cessavit auctori-
 tate Joan. Andr. hic, qui tradidit theoriam, e-
 quam postea Doctores ferè omnes sequuti sumus,
 videlicet: Ut si Ordinem quis susceperit sine
 ulla fraude, id est, antequam fuerit conventus iu-
 foro seculari, Clericatus eum eximat à quacumque
 jurisdictione iudicis laici tam quoad personam, ere-
 quam quoad bona, Quod primum membrum
 op

optimis nimirum fundamentis, ut fuisse mentum
 est supra in prima, & tertia questione, & extat
 in histerminis cons. 4. Ad ratiocin. omnibus ap-
 probatum. Sin autem Ordines susceperit po-
 stequam fuit conventus in curia seculari, & sic
 in fraudem iudicis prevententis; tunc Cleri-
 catus non eximat quoad processum, & instan-
 tiam finendam, & reziter exequendam; sed
 tantummodo quoad personalem distributionem,
 ut si laicus preventens remaneat iudex cause,
 sed non personæ; nisi persona sit preventa, quia
 tunc Clericatus non impedit, quin iudex laicus
 possit pro illo crimine Clericum distringere, &
 punire etiam penâ corporis afflictivâ. Ita in
 effectu distinguit hic Joan. Andr. num. 19. vers.
Puto quæ in civilibus. Cujus distinctionem integrè
 reallimit Mart. Socin. in cap. *Proposuit, num. 52.*
in fin. vers. Unde ex omnibus prædictis, de foro com-
pet. prout hæc omnia non fuisse explicavimus supra
in 4. quest. in num. 51. usque ad num. 77. Verum si
 clericatus assumptus fuerit ante maleficium
 commissum, nemo dubitat quin cognitio perti-
 neat ad iudicem Ecclesiasticum: constat enim
 apud omnes à seculari potestate clericos discuti-
 ti, & iudicari non posse; idque constitutum es-
 se tum ordinatione Divina, cap. *Si Imperator, 96.*
 dist. Concil. Trident. cap. 20. sess. 25. Tum cano-
 nicis sanctionibus, ut cap. 1. & 2. & cap. *Si in-*
genti de foro com. cum similit. tum etiam Imperia-
 libus Constitutionibus, ut in Auth. *Statimus, c.*
*De Episcop. & Cleric. & in Authen. *Ut clerici apud**
 proprii Episcopos, coll. 6. Quamobrem in casu du-
 biu propoiti cum in speo tempore sententiæ,
 & delicto homicidii clericatus fuerit assump-
 tus, & beneficium acquisitum post delictum, &
 nequam post preventam causam, & personam,
 sed etiam post condemnationem executam; in-
 speo autem tempore transgressionis Clerica-
 tus fuerit susceptus, beneficiumque receptum
 ante delictum: videndum est quod tempus at-
 tendatur. Et certe videtur attendendum hoc
 tempus posterius exilii non observari. Quia
 res habemus expressam decisionem Alberici in
 l. *Memisse, ff. De offic. præconsul. num. 5.* qui in casu
 eonverso proposita questione de Officiali Tho-
 lolano, qui Clericum ad tempus relegaverat,
 reservata sibi pena duplicationis, si ante tem-
 pus reverteretur; Eo interim laico effectu ob-
 vidiam in uxorem ductam, & ante tempus re-
 versio, respondet novum iudicem, id est secula-
 rem vindicare debere; quia agit de novo fa-
 cto, & de nova conditione personæ. Quam opi-
 nionem Alberici non est cur improbare debea-
 mus; tum quia magna est eius autoritas, cum
 in hac re non habeat contradicteorem; tum quia
 illa in terminis nostris sequitur et Neapolita-
 rum Consilium, teste Vincent. de Franc. decis.
 209.

41 Nec obstat quod pena trirremium sit impos-
 sita in priori sententia jam lata, & exequuta quo-
 ad exilium; & sic exilio non servato videatur
 posse cognoscere iudex prior, cum ad iudicem
 pertineat suam sententiam legitime latam tue-
 ri, l. *Si. Ne vs fiat ei qui in poss.* qua ratione gloss.
 in cap. *Quærenti, de off. deleg. in ver. Ad integrum,*
 inquit delegatum, cuius iurisdictionis est certis li-
 mitibus circumscripta, etiam post latam senten-
 tiam, si victus inquietat victorem indutum in

possessionem, posse de injuria huiusmodi cog-
 noscere; licet enim, inquit, sit nova injuria,
 tamen sequela est præcedentis, & secundum
 Anton. de Butr. prior iudex potest cognoscere
 tanquam de connexo, arg. l. *Cum inquit, & pen. ff.*
De iust. ad. Hoc inquam non obstat, nam re-
 sponderetur posse quidem tunc delegatum com-
 pescere contradicteores, sed non sumendo sibi
 ordinariam cognitionem, quam soli iudici or-
 dinario relinquere debet, ut ibid. gloss. declarat,
 & Doctores omnes post eam tradiderunt. At
 nos agimus de ordinaria cognitione, quæ requi-
 ritur ad condemnandum Clericum ad trirremes
 ob non servatum exilium, quod exigit plenam,
 & exactam sui iudicis cognitionem; ideoque
 novus iudex cognoscere debet, arg. l. *Si mater,*
 §. 2. ff. *De except. rei iudic.* Respondetur secundo
 in casu gloss. agi tantummodo de novo facto,
 sed in casu nostro agimus de novo facto, & no-
 va conditione personæ, ut ibidem per Alber. &
 ideo non est mirum, si ad posteriorem iudicem
 pertinet cognitio. Est igitur ab Ecclesiastico re-
 spondendum pro Ecclesiastica jurisdictione,
 quod etiam seculares iudices jam deciderunt.
 Die 14. Novembri 1609. propositio supradicta
 dubio in S. Congregatione Concilii, Patres u-
 nanimiter exilium tunc hunc Clericum remitt-
 tendum esse ad iudicem Ecclesiasticum. Actum
 est etiam an exigenda esset ratio ab eius ordina-
 tore cur illum ordinaverit, utpote ex homici-
 dio irregulari, & sententia iudicis secularis
 actum in exilium, quod tempore ordinationis
 adhuc durabat, Consulitus tamen visum est
 prius obtinere remissionem, & postea de acti-
 one Episcopi in Congregatione iterum agere.
 Itaque decretum in hac forma editum est: sacra
 Congregatio Cardinalium Concilii Trident.
 interpretum re diligenter perpen. cens. hunc
 Clericum ante transgressionem exilii promo-
 tum, Ecclesiasticumque beneficium adeptum,
 remittendum esse ad iudicem Ecclesiasticum.

42 Uterius postea dubitari, an iudex Ecclesi-
 sticus secuta remissione teneatur stare senten-
 tiæ contra hunc Clericum late in foro seculari,
 dum ipse laicus esset, & cogere eum ad servan-
 dum tempus exilii, ac etiam punire ob exilii
 transgressionem pena trirremium. In qua que-
 stione Velasc. tom. 1. consulat. Regni Portugal.
 consult. 44. sentit non teneri stare, sed de novo cog-
 noscere debere, Contrarium tradidit Barr.
 in l. *Cum quadam, ff. De iurisdic. omni. iudic.* & Ste-
 phan. Aufrer. in præleg. 11. ad. de potest. seculari,
 super person. Eccles. reg. 1. *Sullenia 11. num. 30.*
 Sed quia hoc est extra dubium, poterit Episco-
 po, cui facta est remissio, relinquere delibera-
 dum.

